

Naiste Hääl

Eesti Naisorganisatsioonide Liidu
Häälekandja

Nr 3

Sisukord:

Naiste Hääl: 1. Naine ja poliitika. 2. E. N. Liidu peakoosoleku eel. 3. Naise eraõiguslik seisukord Balti eraõiguse ja uue eraõiguse kava järele. (Lõpp.) 4. Kirjanduslik veste. 5. Gripp ja Siinai. 6. Pr. Minni Kurs-Olesk 50-dama sünnipäeva puhul. 7. Tartu Naisühingu käsitöökool 10-aastane. 8. Film naiste elust. 9. Kroonika. 10. Küsimused ja kostmised.

Perenaine: 1. Kuidas peaksime meie kasvatama omi lapsi? 2. Kodujänesed. 3. Apelsini ja sidroni tarvitamisest. 4. Kala. 5. Käsitöö ja riietus.

“Naiste Hääl”

Eesti Naisorganisatsioonide Liidu häälekandja.
Jumub 1 kord kuus.

Toimetaja: MARIE REISIK.
Väljaandja: E. Naisorganisatsioonide Liit.
Toimetaja kodune aadr.: Jaani t. 9. Tel. 13-91.

Toimetus ja talitus asub:
TALLINN, Rataskaevu tänav 22.
Avatud kella 10—2. Telefon 13-26.

**Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutused ja teised lehe-
tellimiste vastuvõtjad.**

Tellimise hind: poolaastaks — 2 kr., aastaks — 4 kr. Üksiknumber 40 senti.
Väljamaa tellimine 5 kr. 50 s.

Kuulutuste hind: terve lehekülj — 30 krooni. 1 mm ühel veerul — 10 senti.

CARTIER-BRESSON
PARIS

PESUKINDLAD PARIS VÄRVID

KÄSITÖÖLÕNGAD

Esimese klassi prantsuse vabriku
saadused

Kaitsemärk

„A la Croix”

PESUKINDLAD VÄRVID

(300 värvi)

Märkniiidid

Pärllõngad

Brillanté d'Alger (Mouliné)

Heegeldamise niidid

liri lõngad

Linased lõngad

Hedebo niit

Nõelumise lõngad

Asutatud aastal 1825

NAISTE HÄÄL

E. NALSORGANISATSIOONIDE LIIDU HÄÄLEKANDJA

Nr. 3

Märts 1929

III aastakäik

Naine ja poliitika.

Kaugel üksikeisest seisavad need kaks mõistet meil Eestis. Millest on tingitud, et Eestis, kus kõik õigused naistel põhiseadusega kindlustatud, nii suur loidus naiste poolt kõiges, mis puutub poliitilise õiguse tarvitamisse?

See küsimus puudutab iga mõtlejat naist, iseäranis valusasti neil hetkeil, kus iga kodanikul on tarvis oma sõna öelda, s. o. jüst valimiste puhul.

Valimised lähenevad, — kas jälle kordub nähtus, et naiskodanikke üldse ei valita parlamentis, seega jällegi tunnus, et Eesti naised ei tarvita oma poliitilist õigust ennast enda nais-esitajate kaudu maksuma panna?

Kus on see jõud, mis paneks naisi liikuma, missugused sõnad äratavad neid — mõnda magusast uinakust, teisi igapäevasest askeldustest ja veel teisi, lugematuid, loidusest?

Meil Eestis on naised näidanud, et nad võivad ennast ühise organiseerunud jõuna maksuma panna, kuid see oli 10 aasta eest sõja ajal.

Kas peaks igakord see ühendav jõud olema halastamata sõja näol, või mõne muu maailma katastroofi näol, kus teist väljapääsu teed ei ole, kus tarvis tahes ehk tahtmata jätta kõik, millega harjunud, ja tunda, et oled tegev osa oma isamaast?

Kui sa muud ei tee sõja ajal, siis ohverdad sa. Ohverdamine — see on naistele tuntud sõna. Ohverdavad naised sõja ajal ka kõige kallima vara, kallima nende enda elust — oma lapsi. Siis saadavad nad oma poegi surema ja peavad sealjuures veel rahulikult seda tegema, sest see ohver, mis nende elu sagedasti purustab, on nii harilik, et selle üle ei tarvitse keegi imestada.

Emad, ükskõik kas linnast või maalt, kas jõulkad või mitte, ema armastus on teil kõigil üks, see on see suur jõud, mis võiks teid ühen-

dada. Emad peavad laste saatuse üle mõtlema rahuajal. Emad peavad teadma, et sõda ei ole looduslik õnnetus, ta on inimeste tegu, ta ei ole ilmtingimata tarvilik.

On tarvis, et laste emad seda silmas peaksid ja hulgana töotaksid rahu idee teostamiseks.

Niisugune töö annaks tagajärgi, kui naised organiseerituna astuksid välja võitluses oma aadete eest.

On olemas naiste üleilmiline organisatsioon, mis ühendab 40 miljoni naist, ta on praegu teatud jõud rahvusvahelises mõttes, — siiski peaksid naised poliitilise jõuna ennast maksuma panema igas riigis oma eemärgile jõudmiseks. Kuidas aga naine ennast maksuma paneb? Kudas ta saab otsustada neid küsimusi, mis kaalule panevad tema laste ja seega tema enda saatuse?

Ainult siis, kui ta ise valitsuses on, kui ta ise võtab riigi juhtimisest osa, kui ta on tegev parlamendis.

Algõpetust poliitilisele kasvatamisele saab aga naine ainult siis, kui ta tegutseb väljaspool kodu seisvates seltsides, ühingutes, kutse ühiskustes ja kõigepealt poliitilises parteis.

Siin on raskuse punkt. Naisel ei ole harilikult aega ennast siduda tööga väljaspool kodu, kuid küll ta leiab selleks aega, kui tahab ja tunneb, kui tarvilik see kasvatus temale endale on.

Kui vaatleme mitmesuguseid rahvakähte, siis võiks arvata, et kõige vähem võimalust väljaspool kodu poliitikast osa võtta ja töötada on töölisnaistel, kuid näeme ümberpöördu. Kõige tugevam on just sotsiaal-demokraatlik partei naiste organiseerimise suhtes, kuhu kuuluvad ometi kõige rohkem füüsilise töö tegijad.

Isegi meil väliskes Eestis on seni ainult sotsiaal-demokraatliku partei juures naiste osakond loodud, mis püüab naisi poliitiliselt kasvatada.

Kõik see on seletatav seega, et töölisnaised seisavad palg-pale vastu eluga ja paljud on oma nahal tunda saanud, et sotsiaalseid pahesid ei või sõnadega parandada, ega koputamise ja liigemise südame pihhta, vaid nende pahede vastu peab tegudega võitlema ja mitte üksikult vaid organiseeritud jõuna.

Poliitilist kasvatust maal on naistel võimalik praegu saada ainult kutseühingutes, sest kahjuks ei võta nad osa ei vallavalitsustest ega vallakohtutest.

Linna naiskodanikud, kes kodus oma majapidamises tegevad on, ei puutu kokku peaaegu mingisuguse ei omavalitsuse, ega poliitilise organisatsiooniga. Pealegi igapäevane üksluine töö mõjub pikka aastate jooksul vaimu nürivalt; isegi omal alal, s. o. kodumajapidamise alal valitsevad niisugused kombid ja harjumused, mis ei taheta uute vastu vahetada, lihtsalt harjumuse pärast.

Teised linna naiskodanikud, kes jõukamad, kes ise väljaspool kodu tööd ei tee ja kellel majapidamises töötavad palgatud jõud, — millega seletada nende loidust? Kas on neil mõni vabandus? Ja, nad on väga rahul oma saatusega ja mis läheb neile korda, kuidas teised naised elavad?

Kuid unustatakse, et igatihe elu võib muutuda ja siis seisab naine, keda õnnetus tabanud, abitud, eluvõõrana raske ülesande ees: oma elu ja sagedasti oma laste elu korraldamise ees.

Kuidas aga seda teha? Kui näiteks ei ole enam meest, kellelega arvestati, kui tarvis ise tööle hakata. Siis lähevad silmad lahti ja siis hakkab naine imestama, kui vähe ta tähendab kui ühiskonna liige, kui isik.

Praegu kõnelesin ainult perekonna emadest, aga lasteta abielunaised, — nende loidust võib ainult sellega seletada, et tervel naisel, kellel tahmine puudub emaks saada, üldse on atrofeerunud kõige elulisemad tunded ja sellelt vaevast võib midagi loovat oodata ka vaimlise tegevuse alal.

Meie päeva vallalised naised, nendelt tuleks palju oodata, sest arusaadav, et neil rohkem vaba aega ja vähem kohustusi, nende loidusel ei ole vabandust.

Rahu probleem, see on see suur aade, mis võiks ühendada kõiki naisi, kuid sellest on vähe, et ainult rääkida, peab tegutsema. Tegutsemisega peab iga naiskodanik enese juures peale algama, kui ta veel seda teinud ei ole.

Siin võiks nimetada esiteks: 1) leida iseenast s. o. täitsa teadlikult oma hääle ära anda niisugusele parteile, mis iga isiku enda vaadetele vastab; see on võimalik ainult siis, kui kõikide parteide kavade, teguviisiga ja häälekandjatega tutvuneda. 2) selleks, et arusaada, mis viisi areneb meie niigi poliitiline elu ja mil-

line on naiskodanikkude seisukord Eestis ja teistes maades, on tarvis kui võimalik, külastada omavalitsuste ja parlamendi istanguid, lugeda ajalehti ja naisajakirje.

Mitte vähema tähtsusega kui enda kasvatamine, on laste kasvatamine teatud põhimõtete järgi, s. o. üheõigusluse põhimõtte järgi, kus vahet ei tehta poisi ja tüdruku kasvatamise vahel, arvestades ainult individuaalsete omadustega ja siis rahuaate põhimõtte järgi, mida võib lastele juba varakult selgitada.

On palju küsimusi, mis puudutavad naist ja last, kuidas on lugu nende küsimustega? Kas on nad nii otsustatud, et võib nendega leppida? Selle küsimuse peale annavad meile vastust Eestis maksvad seadused. Kuivõrd need seadused naisele soodsad, on pikemas kirjutuses avaldatud „Naiste hääles“ v. adv. abi Boris Sepp'a poolt. Et otsustada, mis seadused meil üheõiguslust meestega kindlustavad, peame neid seadusi tundma, peame tundma õppima, kuidas teistel maadel need küsimused lahendatud, peame vaatama kas tõesti mendes riikides, kus naised seadusandelisest tööst osa võtavad, nad seal on suutnud oma vaateid mitte ainult avaldada, vaid mõjutada seadusandlusega.

Naise seisukord abielunaisena ja laste emana määratakse kindlaks perekonna seaduses.

Praegu on meil perekonnaseadus ümber-töötamisel, mitu aastat töötakse juba ta kallal, kui aga vaadata selle töö tulemusi, siis peab konstateerima, et kahjuks vanad vaated naise peale kui alama olevuse peale on seal püsima jäänud ja põhimõtted on samad mis enne: ettekäände all, et naine tarvitab kaitset, on temalt õigus võetud tegutsemiseks, abikaasade varandusliste vahetõrgete korraldamise juures ei ole arvestatud Põhjamaa perekonna seadusega, kus hoopis teised vaated ja see põhimõte läbi viidud, et naise kodune töö majapidamises leiab hindamist ja selle tõttu abielu lõppemisel jagatakse kõik varandus, mis abielu kestel ühise tööga (naise kodune töö) omandatud, abikaasade vahel pooleks. Niisama on see põhimõte ka pärimisõigustesse läbi viidud. Meil aga on see teisiti, näiteks, millega on naine kindlustatud, kui mees teda oma juurest ära ajab ühes lastega? Naine ei tohi sel puhul mitte midagi kaasa võtta oma varandusest, sest ainult peale abielulahutust võib varanduse lahutust nõuda, abielu kestel on kõik varandus mehe valitsemise all. Ehk näiteks niisugune juhus, kui naisel sünnib väljaspool abielu laps. Lapse isa ei soovi oma last toita, kohus mõistab temalt välja ülespidamise raha, kuid isa hoiab end kõrval, et mitte maksta. Niisuguseid isasid on tarvis töömajadesse paigutada, kus nad siis sunniviisil oma lastele söögiraha teeniks. Kuid kui ühtegi naist pole meil tsiviilseaduslikus komisjonis, ühtegi naist

parlamendis, kus see seadus arutusele tuleb, — mis võib siis niisugusel korral loota? Ainult siis, kui naised poliitilise jõuna esinevad, ainult siis arvestatakse nendega.

Kui vaatleme neid maid, kus naistel pikema aja jooksul juba poliitilised õigused olemas, siis näeme nendes maades edusamme neis seadustes, mis puutuvad eeskätt naist ja last.

1910. a. olid naistel poliitilised õigused ainult Soomes, Norras ja mõnes Põhja-Ameerika ühisriigis.

Soomes, kus naised parlamendi tööst osa võtnud, on maksev väljaspool abielu sündinud lapse kaitse seadus. Norras, Rootsis ja Taanis on loodud uus abieluseadus, mis nii mõneski asjas võib eeskujuks olla. Need on üksikud seadused, mis naiste abil loodi, kuidas aga naised üldse parlamendis töötavad, selle kohta võib meil kujutuse anda Saksa naiskodanikkude töö parlamendis, mis huvitavalt kokkuvõetud naisaadiku Regina Deutsch'i poolt raamatus „Parlamentarische Frauenarbeit II“ 1928. a. Selle raamatu eessõnas tähendab autor, et raamat tahab vastuseks olla küsimusele: kas poliitiliste õiguste tarvitamine naiste poolt on olnud kasulik või kahjulik ja kas üldse on ta mingit mõju avaldanud. Raamat sisaldab vastust sellele küsimusele. Peab tähendama, et Saksa parlamendis üldse on praegu 492 liiget, nendest ainult 33 naist. — mis võisid need naised ära teha? Parteidest on sotsialiste kõige rohkem ja nimelt 100 saadikut — 11, teistes parteides kõiguvad 5—1. On ju teised parteid ka vähem esitatud, peale Saksa rahvusliku partei, kus 103 liiget. Mis puutub välispoliitilistesse küsimustesse, siis seal on naised välja astunud just Rahvasteliidu ideede poolehoidjatena. Sealjuures tähendas dr. Gertr. Bäumer, et üleilmiline Naisliit need samad lootused Rahvasteliidu peale paneb, kui Saksa naised. Ta tähendas, et Rahvasteliidu tähtsus võib ainult siis tõelik olla, kui tema tööle tunnevad kaasa ja aitavad terve maailma rahvad.

Töö ja töötä olek, — need küsimused on alati naisi huvitanud. Sel puhul räägiti laste töökaitse reformidest ja kutsetöö tähtsusest noortele, kutsevaliku nõuandekohtadest, kusjuures toonitati naistööinspektori tarvidust, sealjuures puudutati ka sotsiaalkindlustuse tarvidust.

Emade ja laste kaitse küsimused. Siin tõid naissaadikud arvud ette, mis näitasid, kui suur protsent lapsi esimeses eluaastas Saksamaal sureb ja lisasid juure: „Kui palju ema kannatusi peitub neis arvudes.“

See ei ole üksikku inimese asi, see on terve riigi asi ja sellepärast parandused ja kulud peavad riigi poolt tulema.

Õiguste reformide kohta võtsid naised sõna

abielulahutuse seaduse puhul. Meil on abielulahutus 1922. aastast uuema aja põhimõttele vastav, kuid peaks tähelepanema, et uus tsiviilsead. komisjon on arvanud heaks ühe kõige tarvilikuma paragrahvi ja nimelt 30 välja jätta, s. o., et abielulahutus võib sündida ilma põhjuse tähendamata, kui mõlemad pooled seda vankumatult soovivad.

Sealjuures toonitati abikaasade varanduslist vahetada ja pooldati vaadet, et peaks abielu kestel omandatud ühise tööga varandus pooleks tehtama. Siin samas puudutati ka vaba abielust sündinud lapse seisukorda.

Meil Eesti naistele niisama valust küsimust ja nimelt abordi küsimust puudutati. Meil on mõne kuu eest uus kriminaalseadustik vastu võetud ja abort on selle seaduse põhjal karistatav. Naisliit on küll oma arvamist avaldanud naise seisukohalt väljaminees kuid, et Naisliidul poliitilist võimu ei ole, siis läks see protest tähelepanemata mööda

Ometi on Saksa naissaadik dr. med. Stegmann omas kõnes nii õieti tähendanud: Abordi karistatavusega on mehed tahtnud head eesmärki saavutada ja nimelt abortide vähendamist, kuid meie näeme ümberpöördu. Statistika, kes teeb tegemist ainult nende naistega, kes abordi tagajärjel haigeks jäänud või surnud, on kohutav suur. See näitab, et kuna aborti avalikult ei saa teha, siis tehakse seda mitte arsti poolt ja see toob suurt surevust. Abordi arvu järjekindel tõus on tingitud võimatust elutingimustest. Abordid ise on kisendav kaebus meie praeguste sotsiaaloludele. Kuid öeldakse, et rahval on vaja palju juuretulevaid sõjamehi, aga see aade ei või küll naisi ergutada laste sünnitamisele.

Abordi karistatavuse pooldajad toonitavad, et vastasel korral tõuseb väljaspool abielu sidemete arv ja suguhaigused. Kuid haigekassade aruannetest meie näeme, et 80% aborditegijaist abielunaised on.

Abordi karistatavus jäi, kuid lahjendatud kujul. Zuchthaus'i asemel tuli Gefängnis, kusjuures kohtuniku otsustada jäeti istumise aja määr.

Siin oleks tarvis naiskohtunikku nende asjade juure.

Rahvatervishoiu küsimustest huvitas naisi suguhaiguste vastu võitlemine, niisama prostitutsiooni küsimus. Naispolitsei loomine on üks abinõu prostitutsiooni vastu võitlemiseks.

Alkoholi vastu võitlemises rääkisid naised samuti kaasa.

Noorte kaitse küsimus, kooli ja hariduse küsimus on samuti naistele huvitav. Kui meie oma olude peale mõtleme, siis näeme, et isegi niisugust lihtsat asja, kui tütarlaste koolile naisjuhatajat, läbi viia ei suudetud, olgugi, et

ajakirjanduses mõtteid selle üle vahetati ja naiskandidaate ülesseati, aga organiseerimatud naised ei või oma väiksemadki soovi läbi viia, kui mees kaastöölised seda ei võimalda.

Seesama kohtade küsimus kutsus välja suurt naiste ühtlustunde demonstreerimist Saksamaal, kui seal 1925. a. arutusele tuli naisametnikkude küsimus. (Siin ei ole tegemist ainult ühe kihi naistega — naisametnikkuga.)

Sellest väljamineks ühinesid kõik naissaadikud selle küsimuse hääletamisel ja (selle läbi jäi seks korraks naisametnikkude küsimus lahiks) võitsid.

Vähema tähtsusega küsimus, kuid mis on iga maa jaoks tähtis, on naise kodakondsus abiellumise korral. Paljudes maades omab ta selletõttu abielu faktiga mehe kodakondsuse, mõnes seaduses on erand tehtud, meil on abiellu-

mise korral naisel õigus 2 nädala jooksul peale abiellumist sooviavaldus sisse anda Eesti kodakondsusse jääda.

Kokkuvõetult on nüüd ette toodud missuguste küsimustega on naissaadikud Saksamaal parlamendis tegemist teinud.

On veel palju teisi alasid, kus on naisel tarvis oma sõna kaasa rääkida, kui ta ei taha päris abiltult seista mõne seaduse ees, mille läbiviimisele ta oma loiusega kaasa aidanud.

On avaldatud arvamist, et naised on ise oma suurimad vaenlased. Kuid võites oma loidust, tegelikult osa võttes kõigist eluavaldustest — ka poliitikast, on see naiste eneste teha, et nad saaksid mõjuvaks jõuks riiklises elus, et nendega arvestataks kui täisväärtusliste kodanikkudega

V. Grünthal-Poska.

E. N. Liidu peakoosoleku eel.

Eesti Naisorganisatsioonide Liidu eraformaline peakoosolek

peetakse 17. märtsil s. a. kl. 11 e. l. Tallinnas, Ratas-
kaevu tän. 22.

Päevakord:

1. Koosoleku avamine.
2. Koosoleku juhatuse ja mandaatkomisjoni vahimine.
3. Liidu tegevuse ülemaade.
4. Kasja ja revisjonikomisjoni aruanne.
5. Komisjonide aruanded.
6. Põhikirja muutmine.
7. 4. ülemaaltse naiskongressi küsimus.
8. Aruanded kohtadelt.
9. Referaat „Naise kodanikuhused“ (päevakorda võetud Pärnu Naiskõhust (soovit)).
10. Valimised.
11. Kookswad asjad.

E. N. Liidu Juhatus

Märkus: (Väljavõte põh. § 36). Peakoosolek on esijemõinuline, kui on koos vähemalt üks kolmandik ta hääleõiguslikest liigetest. Otsused tehakse koosolekijate liht häälteenamusega.

Põhikirja muutmine ja täiendamine toimub 2/3 häälteenamusega.

Seisjate esitajatele palutakse kirjaliselt soovitud kaasa anda.

Teatavasti E. N. Liidu eraformalise peakoosoleku kokkufutsumist põhjustasid esijoones tarvilikult osutunud Liidu põhikirja muudatused. Nende aastate jooksul, mis möödunud Liidu ajutamisest, on Eesti naisorganisatsioonide kogupilt tunduvalt muutunud. Liidu

ajutamise päevil, nüüd 8 aasta eest, töötasid meil ainult kohalikud ühised naiskõhustid ja vastavalt tollaegsele olukorrale seati kokku ka Liidu põhikirja, mis oma liikmetena näeb ette ühiskondlikke naiskõhustid. Naiskõhustid on aga olukorrale tunduvalt muutunud: ühiskondlikud naiskõhustid võrreldes on tekkinud terve rida tugewaid ülemaaltse kõhustid, nagu Naise Kodanikuhused, Maanaiste Kõhustid, Naiskõhustid, Kristlikud Noorte Naise ühingud ja Akadeemiline Naisühing.

On ju päris selge, et kõik need naise kõhustid teatavad paljud ühiseid sihte. Peale oma erihuvide on neil kõigil sihts naise arendamine teadlikult isiklik ja kodaniklik, naise huvide kaitsmine igal ajal. Kuna E. N. Liit loogu oma tegevusaajal oma pealises annet on näinud sama sihtide läbiviimises, kuna Liidul peale selle välja kujunenud juba kindel ilme nii sihts kui ka väljamaal, on loomulik, et meie naisorganisatsioonid kõik otstsid ühinemiseid E. N. Liiduga, jelle asemel, et luua mõnd uut, kõiki naisorganisatsioonide haaramat kõhustit.

E. N. Liidu juhatuse kutsel on peetud kaks naiskõhustite vahelist nõupidamist — üks detsembrikuul Tallinnas, teine 13. veebruaril Tartus, kus kaaluti koostöö tarvidust ja selle võimalust. Kõik meie naiskõhustite esitajad olid arvamisel, et koostöö nende vahel on hädatarvilik, on mõõdapääsemata, kui meie tahame, et naise töö ja nende nõudmised meie avalikus elus omaks väärikat kaalu ja leiaks tunnustamist. Ka koostöö võimaluste kohta jõuti ühemeelselt otsusele, et see oleks võimalik E. N. Liidu ümber, kui Liidul omas põhikirjas ette võtta tarvilised muudatused, millede järele E. N. Liidus oleks väärikalt esitus meie suurematel ülemaaltsetel naisorganisatsioonidel.

Teatavasti peakoosolekul tulenud need põhikirja muudatused läbi kaaluda ja kinnitada. Selle järele muutub E. N. Liidu töö kahtlemata palju laenuatus-

litumaks. Sellepärast võime oletada, et tänavune pealoosolek kujuneb pöördpunktiks meie Liidu koostöös. Juba põhitirja muutmise punkt päevaforras on jelle tõttu nii tähtis, et sellest huvitatud peaks olema kõik E. N. Liidu liikmed. Aga peale selle on tänavuse pealoosoleku päevaforras veel mitugi teist

üldise tähtsusega küsimust, mis ligidalt peaks puudutama kõiki Liidu liikmeid. Sellepärast loodab E. N. Liidu juhatus, et osavõtmise tänavusest pealoosolekust saab olema eriti elav, et temalt ei puudu ühegi E. N. Liidu liikmele oleva organisatsioonid ehitajad.

E. N. Liidu juhataja Marie Reisik.

Naise eraõiguslik seisukord Balti eraõiguse ja uue eraõiguse kava järel.

(Järg ja lõpp.)

Grandina jätab § 56 naisele teatava iseseisvuse varanduslikkudes korraldustes, ja nimelt neis, mis tehtud perekonna tarviduste, mehe arvatava ülesande piires, tungival tarvidusel või mehe kasuks. Abielunaise ülikõrgs võimupiir üldise varanduse korraldamise alal võib ojutuda katastroofiliseks mitte ainult perekonnale, vaid ka naise kontrahentidele: nimelt junnivad need motiivid seadust tegema mõningaid kõrvalekaldeid tema poolt waljult läbi viidavatest printsiipidest ja kohustab tähendatud juhtudel mahenditult meest emast. Selles juhtes ojutub humansemana Viivimaa maavaimulikud ja Narva linna kodanikkude õigusi käsitlev määrus, lubades kummagi abikaasale äärmisel tarvidusel üldise kinnisvara müümise.

Naine võib ilma mehe nõusolekuta võõrandada ainult oma erivallasvara.

Seaduse umbujaldus naiste õiguste jagamisel ta ijetegemise alal väljendub igal jammul eradiõiguste normide ettevaatuses. Täisealine tütar ei või ilma vanemate nõusolekuta wabaneeda nende võimust (§ 233). Abieludes jatub ta abielu eestkostmise alla (§ 11). Mõlema abikaasa huvide kokkupõrke juhul on naine kohustatud walmima endale erilise nõuandja (§§ 30, 1991).

Seaduse määrused naise eestkostmise alla wõtmises on niivõrd arwurikkad ja kasuistilised, et isegi jilmapaistva juridilise mõtte autoriteetid ei jaurda isikult juhtel ihele arvamisele tulla.

Nende mõtete lahkumiseks tekivad sellest, et naise eestkostmise alla ajetamise kiijimises loob jeadus tema juhtes eritujud.

Need on: 1) vanemate võim täisealiste tütarde üle, 2) hoolekannu naiste üle, 3) abikaasalik eest-

Kirjanduslik veste.

Hüid tõlkeid

ei tule väikerahval kaugeltki mitte vähem hinnata kui head algupärast kirjandust, on ju ilukirjanduslikud tõlked väikerahvale seks aknaaks suurde maailma, mille kaudu ta tutvub võõraste maade ning rahvaste koduse eluga. Iga tõlge mõne välismaade suurkirjaniku teostest kaalub rohkem kui kümme kord keskparaste kodumaa kirjanikkude uudistoodet; kuid teisest küljest on ka keskparaste võõraste kirjanikkude teosed mõnikord huvitavad ja kasulikud lugeda, olgu või seks, et õpetada õieti hindama kodumaise kirjanduse tasapinda: s. t. õpetada seda mitte liiga põlgavalt alahindama.

Sellaseid keskparaseid teoseid on viimasel ajal hakatud huljana tõlkima soome keelest; mõõdunud aastal ilmus neid õige palju, kuid nimetusid väärivad kõigest kaks: Ester Stahlberg'i ema-armastuse hümn „Pühajärv“ ja Arvid Järnefeldt'i „Minu Marta“ oma keeruka psühholoogilise probleemiga. (Aino Kalda „Reigi õpetaja“ kuulub eripaika ega saa seda käsitleda puht-

soome teosena). Soome keelest tehtud tõlgete võrdlemisi suur hulk oleks väga hästi võinud tublisti väiksem olla mõne muu rahva kirjandusest tehtud tõlgete arvel. Nii on ungari keelest — eesti kaugema hõimurahva keelest, nagu nüüd kombeks on rõhutada — alles üsna hiljuti ilmunud esimene suurem teos eestikeelses tõlkes: Szigmond Moricz'i „Mudakuld“. See teos pakub huvitava näite kirjandusest, mida me tänini vaevalt tundsiime saksakeelsete tõlgete (või saksakeelsete tõlgete järele tehtud halbade eestinduste) kaudu. Tahaks loota, et riiklikust ungari kirjandusest ilmuks rohkem tõlkeid, mis meid mitmekülgsemalt tutvustaksid selle andeka ja omapärase rahva vaimuilmaga.

K.-ü. „Loodus“, kelle kirjastusel („Looduse“ kroonise romaani esimese numbrina) ilmus „Mudakuld“, näib üldsegi olevat enesele ülesandeks teinud eesti lugejat tutvustada võimallikult mitmesuguste rahvaste kirjandusega. Nii ilmus „Looduse“ „Lub“i“ seerias häis tõlkeis (peale varem siin nimetatute) mõndagi väärtuslikku või itähelepanuväärivat. Nii ungari Deszö Szabo „Muinaslood maervast inimesest“, — meie lugejaskonna enamikule võib olla

kojmine, — mis efinewad harilikku fuju kõrwal; 4) alaealiste eestkostmine. Nende mõisted ei lange ühte süülijelt. Etimejed kolm fuju tekkijid ellu jeaduie umbujaldujelt naitje ijetegemusje, mis põhjustabi naitje piiratud teguwõimu.

Peab arwama (minu arwamine), et § 235 jeadus nagu erandina loob omapäraste eesõiguje (privileegi) alaealijele naitjele, keda jaatus wabaстанud neist fitjendujest, millega umbritseb teda kawalijelt jeadus. Erikiht hädaohtu jelles ei peitu, jekt et abielu on wõimalik jelles eas, kus hoolerolule faktilijelt omistatajje juba teataw määr ijejeiswust. Sel juhul, mehe puudumijel, pole põhjuji temalt wõtta ijejeiswust, keda enam, et tal ei puudu wõimalus tähtjamail juhtel loobuda eesõiguji, mis talle pakub § 235, ijeõiguji taisealiste neidudega walida omale nõuandja (§ 512). Sellelt jefufohalt peab tunnustama, et talle jeadus ujaldu nii oma laste hooldamijje kui ka testamendi tegemijje, jekt peatitit 489 p. 1. annab talle ka ijejeiswale wõlunõudmijje õiguje. Pealegi on need juhud haruldajed.

Geesti Tjwitiil Seadustiku eeltawa § 519 ajub waatekohale, jätta ilma alaealine lest ilalnimetatud eesõigujeft ja anda ta tagasi wanemate wõimu alla.

Wabanedes wanemate wõimujest wõi mehe eestkostmijest, naine jitski paljudes juhetes ei ijeewääristu mehega. Kuigi taisealijele ijejeiswale naitjele jaeatajje täielik teguwõim tjwitiil aktide koostamijel ja kohustusiiffudestje wahjefordadesje astumijel, on ta piiratud kogu oma eluajal järgmijel juhtel:

1) naine ei wõi olla eestkostjaks ja hoolajaks, wälja arwatud ema ja wanaema (§§ 317, 495) omi laste ja lastelaste juhtes.

Geesti projekt lubab naitst eestkostmijele, kuid § 543 p. 3 jätub naitjele kui nii jugujelle õiguje loobuda eestkostmijje kohustujje eneje peale wõtmijest. Kui eestkostjad on määratud nii isa kui ema testamendis, jits peab nimetatama eestkostja isa testamendi järele, kelle korraldustele amattje eesõigus.

2) Naine wõib anda käemeheliku wastujje aiinult teatades, et ta täpjetl teadlik jelle kohustujje juriidilistes järeldustes.

3) Naine on turduwast piiratud tehinguis, mis jektud ülesastumistega kohtus ja kus nõutaw eriline kohtulik ujaldu; tal on luba tunnistajaks olla ijiwitiil aktides meestunnistajate puudumijel koha peal (§ 3043); Liwimaal (ja Kuuramaal) tingib jama asjaolu nende tunnistajaks lubamijje testamendi tegemijel. Geestimaal naitst aga testamendi koostamijje tunnistajajks üldje ei lubata;

4) Naitst pärandusõigujeft on piiratud wõrreldeft meespärijate omadega. Liwimaal linnaõiguje järele (§ 1819) jaab lasteta naine mehe jurna korral pool ($\frac{1}{2}$) kogu warandujest ja hommikufingi, lasteta mees jaab aga naitst jurna korral $\frac{2}{3}$ warandujest. Põhjmotte jelle juures on jee, et mehe edu töös on palju juurem kui naitstel, kes juuremalt jaolt aiinult aitab mehe teenistust hoida. Neid reegleid wõib aiinult jits heaks kiita, kui mõlemad pooled abielu korral midagi endaga kaaja ei too (prof. Seeler). Rahuselawate ülenemate- ja kõrwaljugulaste pärimijje juures kaotawad naitjed, meeste olemasolul, Liwimaal maaõiguje (§ 1909) järele pärandusõiguje.

Nagu jellest näha, rõhub meesjoo eelistatud jefufokht naitstjoo alla.

vastu wõtmatu, kuid igatahes omapäraste nähuna tähelepanuwääriv toode. Maotu „Wahwa sõduri Schweigi seikluste“ kõrwal tutvusime „Lub“ kaudu wenelase Ilja Ehrenburg'i novelliga (wõi novellide reaga) „Wiis piipu“, — hea näitjega wene uuemast kirjandusest. Niisama terve kogukese inglasega, alates Chesterton'iga (paremasse ajawiite-kirjandusse kuuluvad jutukesed ühise pealkirja all „Sinine rist“) ja lõpetades Jack London'iga, kelle riikkalikust toodanguist siin meile tutvustatakse „Elu seadust“ ja kahite „Lõunamere juttu“.

Jack London näib üldise hakkawat teed otsima Eestisse ka soliidsemates väljaannetes (väljiliselt väga viletsais väljaannetes on eestikeelses tõlkes olemas juba suurem osa tema toodanguist), igatahes ilmus enne jõuluid „Noor-Eesti“ kirjastusel ligi wiiesaja leheküljeline romaan „Martim Eden“ wõrdlemisi rahuldawas tõlkes ja meeldivas köites. See romaan, mis ei paku küll sellaseid seiklusi nagu harilikult Jack London'i teosed, wäänib ometi tähelepanu sellega, missuguses valguses autor kirjeldab oma kodumaa — Põhja-Ameerika Ühendriikide — suurlinna jõukamat ning haritumat köhti: selle waimlist tü-

hust ja mannetust ning pimesi alistumist raha wõimsale walitsusele. Eel kõige käib raha, — siis alles tuleb armastus, waim, andekus, inimisus. Romaan on rikas mitmekesistest raha-wägevust illustreerida aitawatest tegelastest, kellele waimiline õhkkond peategelase lämmatab ja wiib elutidimuseni.

Tagasi pöördudes „Lub“ juure, wõiks nimetada veel ameeriklase E. Seton-Thomsoni „Tänavatrubatuuri“. Jällegi kirjaniik, kes wääriks, et teda meil rohkem tuntaks! Tema erialaks on loomad, kellede elu ta tunneb ülipõhjaltikult ja kirjeldab suure oskuse ning armastusega nagu näitab wäike kogulke „Trubaduurgi“. Ameeriklaste Jack London'i ja Ernest Seton-Thomson'i kõrwal andis „Lub“ möödunud aasta lõpul suure inglase G. B. Shaw näidendi „Südame-murdumise maja“. Kuigi see pole just parimaid ja tähtsamaid selle kirjaniiku tooteid, pakub teos ometi wõrratu väljalõike eesti lugejale hoopis uuest ja tundmatust maailmast, kus elatakse weidruseni omapärast elu.

Veelgi rohkem kui ingliskeelest ilmus m. a. tõlkeid prantsuskeelest. Muu seas ka jälle ilusaid pisiasju. „Lub“ sarjas nagu omal ajal kuulsa

B. G. S. Sisejuhatuje peatükk 29. määrab, et abikaasjade õigused varanduse juhtes alluvad samadele jeadustele, milledele allus mees abiellumisel, elukohta ja seiuje järelle. Mehe elukohta või seiuje muutmiseega kuuluvad abikaasjade varandusõigused vastavale muutujele.

Peatükk 30. määritleb vahetorrad, mis tekkinud kooselust väljaspool abielu, õiguse järelle, millele allub võrgutaja oma isiklikus kohtulikus alluvuses. Ei võeta arvesse kooselamise kohal maksmaid jeadusi.

Nii siis annab jeadus eimesel juhul (29.) mehele võimaluse korraldada varanduslikud vahetorrad kooskõlas oma huvidega, aga teisel juhul (30) asetab võrgutatud naise vähem joodustatud seiujorda, kohustades teda teadma võõrast õigust, millele allub võrgutaja, kes aga tihti meelega varjab oma seiuuslikku ja jätkaalset seiujokohhta. Grandit on tehtud ainult tallunajale.

Peatükk 31. kvalifitseerib vahetorrad, mis tekivad vanemate võimust, isa ajukohas maksimate jeaduste ja ta seiuje järelle. Siit järeldab Erdmann loogiliselt, et naise poolt algatatud ja lapse jeaduslikku tunnustamise puutuvad küsimused lahendatakse mehe-kostia elukohta maksimate jeadusmääruste järelle. Kas poleks diglasem lahendada need küsimused lapse jünnitohja järelle viimase huvides?

Mis puutub naise ojavõttu ühiskondlikul eraõigusliku tegemise vallas, siis asetab jeadus ta eba-jooduslike oluforda. Püüdis eelarvamises, et naine puudulikult tunneb juriidilisi norme ja asjaajamist, tekitab ta kontrahentides teatava umbujalduje tema tegumõimu juhtes. B. G. S. § 2957 asetab naise eraõiguslike tegingute järelduste juhtes ühesjugu-

jesje seiujorda nõrganõivõistuslike, mitte küllalbal-jest arenenud ehk kogenematute isikutega, kellele vormilijelt lubatud ennast wabandada jeaduse mitte-teadmiseega. Üldises ulatuses ojutuvad need evandlikud seiujokohad ülekohtujeks ja hädaohlikuks kitsendujeks kogu ühiskonna eraõigusliku tegingute, millest naised moodustades poole kogu elanikkonnast, ikka elavamalt oja võtma hakkavad. Kas tõesti waimlijelt kõrgesti arenenud naine peab omama vähem õigusi, kui kõige jämedam harimatum mees, näit.: mõni päema- või mullatööline, ja ainult jellepärast, et ta naiseks loodud? Pojal on rohkem õigusi kui emal, kellelt ta võib olla pärinud oma paremad omadused, kes teda kaswatanud ja jelleks teinud, mis ta on. . .

Suovitav on ära märkida jeaduse waadet naise loomule, milles jalgelt wäljendub minewiku jelt-kondliku moraal. See seiujokoh wäljendub B. G. S. §§ 28 ja 152. Seadus omistab erilise mõiste hominifukingile (Morgengabe), mis hominifukul peale pulma annetatakse. Kuigi jeda tõelikult poleks jündinud, käitab jeadus jeda firki, wähesje jüulise muudatujega, kui pärandustompu kuulumat jpetijilist oja seje pärandusõiguste määritlemisel (Siwimaa linnaõiguse § 1819). Ragu ilmneb tähendatud instituudi otstarbest, annetabi ta eimesel juhul tajuna neijilikkuse eest. Pole võimalik teda jegada teiste peigmehe või mehe poolt harilikus korras annetatawate finkidega. Teisel juhul ojutub see finf, nagu lasteta sejele antaw varanduslik joodustus-taju — ühest küljest tajuks neijilikkuse kaotamise, teisest küljest — jaatuse tahimisel perekondliku elu purustamise eest.

Mõlemal juhul peegeldus juriidilistes normides

naiskirjaniku Georges Sand'i „Kuradi mülgas“ (lihtne, kuid veetlev armastusejutt prantsuse talurahva elust); suure Anatole France'i filosoofiline „Önnesärk“, Prosper Merimée eksootilisi jutukesi kogukeses „Tamango“ jne. Kuid selle kõrval ka selliseid suurteoseid nagu („Eesti Kirjanduse Seltsi“ kirjastusel ja J. Semperi meisterlikkus tõlkes) Emile Zola „Söekaevurid“ või („Noor-Eesti“ kirjastusel) meister Balzac'i „Eugenie Grandet“ ja „Kolmekümneaastane naine“.

Zola „Söekaevuritega“ on nüüd eesti keeles kättesaadav igatihele see suurteos, mis eeskujuks olnud kõigile meie realismi pooldavaille ja tõsielu karmust halastamatult kirjeldavaille kirjanikele, alates Wildega ja lõpetades August Jakobsoniga. Kui sellega midagi ei kaota Wilde, siis seda rohkem A. Jakobson: suurt eeskuju lugedes avaneb viist üga silm nägema „Vaeste patuste alevi“ ja „Tuhkur hobuse“ nõrkusi kõiges nende suuruses. Andeka käabusena tundub noor A. Jakobson prantsuse meistri kõrval, õõnsana kumisevad tema teosed „Söekaevurite“ meeleheitliku traagika kõrval.

Balzac kuulub XIX. sajandi viljakamate (ja

seal juures andekamate) kirjanikkude sekka. „Eugenie Grandet“ on tema parimaid teoseid. Nagu peaaegu kõik tema romaanid kujutavad mõnda inimlikku kirge, nii kirjeldab seegi teos vanas Grandet's kehastunud rahaahmust ja tema tütres, Eugenie Grandet's ideaalset armastust. Sündmustik on selgejooneline, hoogne ja ülevaatlik; iseloomu-kirjeldused tõetruud ja usutavad, — romaan seega täitsa nauditav tänapäeva lugejale.

„Eugenie Grandet'ga“ võrreldes tundub „Kolmekümneaastane naine“ (kuigi maailmakuulus) juba vananenud teosena. Sündmustik on siin liiga kirev ja hüppeline, meieaegse maitse vaatekohalt liiga naiivselt fantastiline; ka tege-lased ei tundu nii elulistena. Romaan väärib tähelepanu rohkem kirjandusloolise tähtsusena kui sisuliselt.

Moodsat kirjandust armastajale ja hindajale pakub vistist rohkem André Maurois' 1922. a. ilmunud „Ariel“, — inglise luuletaja Shelley' elulugu, kirjutatud säärase peenuse, arusaamise ja kujuka käsitusviisiga, et see lugedes tundub romaamina ja ületab igasuguse keskpärase romaani.

Molli Pill.

teda asumast kas või riigipea kohale ja sel kombel poliitiliselt riiki eestkostmise alla võimast. Samal ajal ei või ta kõige lihtsamais erasjus eestkosta oja etendada. Naine advokaadina ajab eduga keerulisi kohtuprotsesse, mida talle usaldavad kõrvalisikud ja milleks on riigivõimu poolt digus antud vaatamata Vj. Rp. S. § 246 p. 7 kitzenduse peale; kuna mehe omamisel ei või ta kohtus iseseisvalt oma laste huvide eest välja astuda.

Päemast-päeva kasvab lepingute arv, mis abikaasade varandusühitlust ja abielunaise kitzendatud seisuforda tihistavad. Need parandused teevad veel palju keerulisemaks ühtikute kontrahentide vahel korrad eradiigustikus asjaajamises, toomad segadusi ja arusaamatusi ühe poole pahatahtlikkuse korral, mida jageli võib tähelepanna, jaavad nad isegi kardeta- waks ja ebatermeks nähtuiseks ühiskondlikus eradi- gustikus wallas.

Beatiifik 37 keelab lepingute sõlmimise, mis ei sobi abieluideega, kuidas jeda konstitueerib jeadus, näit. abikaasade wabastamine wastastikustest kohus- tustest elukoha suhtes, juhtumise, ülespidamise või wastupidine diguste ja kohustuste ümberpaigu- tamine. Seadus loeb neid tingimisi wasturääkivaks heale moraalile. See moraal mõiste on aga väga kõikum, sest ajajärk määrab ära ta siju. Omas kirju- tuses olen mitmel kohal toonud näiteid, millest sel- gub kuwõrd minewõtu ja kaasaja waated ei ühtu selle mõiste siju kindlaksmääramisel.

Naise sõltimise seisuforra muutmine Euroopas ja Ameerikas — on tähelepanawamaid fakte wiimastel

aastakümnetel. Naine wabaneb wanast perekondi- kust ja jeltskondlikust seisufohast, ülemines iseseis- wale tegewusele. Veel hilja aja eest oli ta mõeldaw ainult perekonnas, ainult mehe juures — isa tütre- na, mehe naisena, wäimehe juures omahena, wanatüd- rukuna wenna juures, kus ta isetegewus piirdus las- tekawataja, teenija, pöetaja ametiga ja hiljuti veel teataval määral „riiki teenides“ — prostitutsiooniga. Nad on erinewad, need tütarlapised ja naised kaswa- tuskiselt, kuid kõigil neil on midagi ühist — iseseisew elu, materiaalne rippumatus mehest. Nais- dusekandja ei või naiselt wõtta emakutse koor- mat, ei või teda wabastada hoopst tingi- tud loomu iserawdusist, kuid jeadusandja peab fer- gendama jeda kooramat, tegema ta paremini kanta- waks. Seadusandja on sõna diges mõttes — ühis- kond, riik. Ühiskond arwestab täies ulatuses naise uut seisuforda praegusaja elus ja kohandub jellele, naise kaitsemise mõttes, andes talle mõimalusi normaalses eluks. Nendes talle poliitilise ühedigustuse, jõuab ühis- kond paratamatule äratundmisele, et tawis on üm- ber korraldada fogu eradiiguse struktuur ja rewideeri- misele wõtta abielu ja perekonna instituudid. Nende wahelkorrad iganenud põhimõtte ajemele, et mees esitab perekonda ja maha, toob elu esile uue, demokraatliku, palju diglasema ja otstarbekoha- jema seisufoha: mees ja naine esitawad pe- rekonda ja tema ümber fikseerunud waranduslikku tompu solidaarselt ühesugusel määral.

Boris Sepp,
wann. adv. abi.

Suits tuleb suurest kitzimisest. Gripi ajal peab hoidma kodanikkude termist. Rahwa lemmikud, saadi- kud, ei tohi külmotada... Urutastu endamisest.

Naisarst istus, mõtles. On ju arstid harjunud kuulama haigebe westlust.

„Haloo, pr. doktor! Mul tuli midagi weidrat meelde. — Ühel õhtul loeti naabritoaas waljusti aja- lehte: rahwasaadik olla lõõtnud ministrit!

Kas oli see tööpoolest nit? Wõi on jeegei mu grippi- miraasj?”

Ja milliseid kolemaid sõnu oli seal lehes veel — „kaaballus“, „santlaager“ jne.

Tundide kaupja olla külitjenud meie prohwetid ja Mooseseid Zoompeal, — meie Siinainäel, kust tulewad käjud meile, surelikkudele; kus walmistatakse eeskirjad, millede järele reguleerime oma igapäewast elu, millede abil taltsutame kirgi... Aga nemad? — Ah, teate, doktor, mida lauem ma jellele mõllen, jeda wastiku- mana paistab mulle elu. Eile õhtul palusin isegi:

„Grippi, ja salapäwane talitauud, wõta mu elurawuse, jõe mu jõuetu kodanikkohale! Wase wabaks hing, et ta wõiks lennata jenna, kus waltitseh suursugune tihjus, kas või ajaloolise Siinai mägestiku metsikumasje, maha jätetumasje nurka. Ei taha enam näha inimesi! Jõledad on nad! Jõledamad kui hääänid või tügrid.

No, ütlege, doktor, milleks kulimeerida jarnast roomajate jugu? Millisel jumalal peaks olema hea- meel jarnajest inimtüübist, kes ei suuda ohjeldada oma nigerikku „minakest“ ei kodus, jeltskonnas ega kõrges koguskis, meie Siinail, kust tulewad rahwale käjud — jeadused?

Olen pettunud, haarunud, tüdinunud!”

Nii häbaldas grippihaige.

Arst, turli, tahakaalus naine, siilitas kergelt haige lätt ja sõnas rahulikult:

„Näete, kui närwilisiks teeb grippi! Mõõname, et need tülitsejad „Mooseseid“, kellest oleme — eranditult kõik — nii väga pettunud, on ka grippihaiged. Nad on jeda krooniliselt, lookusetult. (Sieti peaks neid „in- terneerina“ Rihru saarele või mujale). Neil on wist temperatuur alakiselt üle 40 pügala. (Poliitiline tem- peratuur kindlasti veel kõrgem). Wabel näewad nad ka „nägemusi“, nagu nägite Teie, pr. Dammekoort.

Teie nägite Siinaid, nemad näewad ehk „Musta Kiasit“ või mõnda muud, veel õudsemat asutist mi- wasshima. Kõik oneneb temperamendist: teil oli tung palmetada kõue- ja walgujumala poole, neil on tung purustada prille ja kloppida oma wastase põski, nagu oleks jee tükk loomalihha beaffbeafiks... Urustatwad ühtkalt haigusehoos, et nad pole mitte kokapoifid...

Pr. Minni Kurs-Olesk.

Proua Minni Kurs-Olesk. 50-dama sünnipäeva puhul.

Tänavu 1. märtsil pühitseb oma 50-dat sünnipäeva meie silmapaistvamaid naistegelasi, proua Minni Kurs-Olesk. Eesti naistel, Naisorganisatsioonide Liidu lähedal seisvatel ringkondadel ja „Naiste Hääle“ poolehoidjatel on põhjust sel tähtpäeval meele tuletada ja mõttes austada jubilarit. On ju Minni Kurs-Olesk feminismi (naisõigustluse) idee түседam kandja ja eestvõitleja meil Eestis. On vähe isikuid meie avalikkude tegelaste hulgas üldse, kes nii suure idealismi, andumuse ja vankumatusega pikki aegu oleks püsinud oma töökspidamistel kui tema.

M. Kurs-Olesk on sündinud 1. märtsil 1879. a. Tartus käsitöölise tütreana. Hariduse omandas ta ühes Tartu keskkoolis, Saksa õpetajannade seminaris ja seda täiendanud Inglismaal Londoni ülikooli poliitilise osakonna vabakuulajana. Maailmavaateliselt kuulub M. K.-O. sotsialistlikku parteisse ja on kõik aastad väga elavalt osa võtnud parteilisest ning ametiühingulisest tegevusest. Kuid jubilarit elutöö ei ole kaugeltki piirdunud sellega, vaid tal on tahet, energiat ja jõudu jätkunud hoogsalt töötada ühiskondliku töö alal. Võib öelda, et jubilar on suurimate kogemustega töötaja hoolekandes. Vabariigi algusest peale töötab M. K.-O. väsimatult Tartu linnavolinikuna linna hoolekande osakonnas ja on paljude asutuste algataja ja kuratooriumi

Wäga haiged on nad ja vajavad ravitsejaid. Parimad haigeravitsejad on naised. Meie Siinail peats iltagi olema terna „kirju rida.“ Naisjaadikuid peatsid olema kaajas väitefjed nahkijumadantefjed, kus sees kompresfi materjal ja igaks juhaks üks — hullujärl. . .

Kui algab jampfirmit ja määrassennit mõni meeskoll-leeg, siis, krapsti, talle kirjlin mähis ümber pea.

Kui hakkab käsitfi vastu, siis — hullujärl selga ja — „internererida“ haige kuhugi kõrvalruumi, et ei tahtaks tööd.

Soomulitult peab siis ka teegi ajuma haige juurde walmeforraale.

Kui haigel pole tekkinud kehtfõrma põlendikku ja ta kuulmine funktsioneerib, siis võib talle ka midagi jutustada ajawittek.

Wõib tuletada meelde, et wiibime pühjal mäel, kust antafje rahwale käjub.

Wõib jutustada ka loolefi jellest, kuidas rahwas armastab traditfioone, kuidas ta ihaldab pühalikust, pidulikust, kuidas wajak objekti jumaldamifeks.

Tuleb ütelda, et meil pole ju kuningat, telfest wõitfime kirjutada nagu kirjutawad Englife lehed (ja fopeerivad hoolega meie lehed): „Kuningas magas täna terve tuurni“, „Kuningas istub atna all“, „ku-

ringas jõitfs meredõhku nautima“ jne. Sarnafeid asju ja palju muudki õpetlikku võib westa „haigele.“

Ja töepooleft! On hea, kui võib pidada kedagi enefest täiuslikumaks. Oleme waga fihoidit rahwas, aga mõnikord tahafime siisti hiiüda telfefegi ka „hoftanna.“

Kellele oleks weel jündfjam jeda hiiüda, kui just rahwafiftajafje, kes loowad meile tarfu jeadufi?

Mäete, aga ei wõi hiiüda. Ei tõlba: puudub pühalikkus, puudub illufioon.

Rahwafjaadiku nimi jätab meid paremal juhul täiefti külmaks, halwemal juhul aga. . . Ühe fõnaga — walmifjed on ufje ees, Siinai nõuab ufifi prohwetef, aga meie ei näe jumalamärki ühegi erafonna füljes.

Türitfjeiaift, ruffikameestef igast laagrist oleme tülgastunud.

Soowitfime, et meie Siinail pääjefid ainult läbi ja läbi juurjugufjed, elufüpfjed, waimufad, peenetuntelised inimefjed.

Kui mehi nendeomadufstega on wähe, siis naift kindlasti on palju enam. Nad ei ole jettini waid tahtnud end ife reftaamida, jett ife on wästif afi.

Naiftel on terwendawat ja õikiftawat mõjumõimu. Do, meie, naised, rahwa enamus, wõime teha tmet, kui

liige. Nii võtab ta sellena osa Kaagvere rinnalaste kodu, õdede kooli, Naisühingu kutsekooli ja t. juhtimisest. 1910. aastast peale on M. K.-O. vahetpidamata töötanud Tartu Naisseltsis, hiljem Naisühingus, kus ta ühingu asutamise kuni tänapäevani on kuulunud juhatusse.

Väikeste vaheaegadega on M. K.-Olesk osa võtnud ka E. Naisorganisatsioonide Liidu juhatamisest liidu asutamispäevadest peale. Vahetpidamata kogu selle aja kestel on ta Liidu esindajana osa võtnud rahvusvahelisest tööst Rahvusvahelise Naisliidu rahu komisjonis.

Otsekoheste seltskonna ja hoolekande töö kõrval on Minni Kurs-Olesk mahti leidnud ajakirjanduses sõna võtta mitmesuguste aktuaalsete küsimuste puhul. Tema kinjutusi iseloomustab suur inimlikkus, üleolek poleemilistest väiklustest ja soe kaastunne inimkonna, eriti emade ja laste hädadega. Esimesena Eestis on M. K.-O. üles võtnud emade ja laste kinnitamise küsi-

muse juba Vene ajal. Niihästi esimene Eesti naiste häälekandja „Naiste töö ja elu“ ja nüüd „Naiste Hääel“ on näinud ja näevad teda oma alaliste kaastööliste ridades.

Vahva naisõiguste eest võitleja, suure seltskonnategelasena, lugupeetud hoolekande töölisesena, kohkumatu ideekandjana — nii tervitab viiekümnes sünnipäev elurõõmsat, värskehingelist jubilari. Kõige oma laialdase töö kõrval jõuab ta olla hea ema ja sõber neljale, parajasti elluastuvale tütrele. Tervitame südamest seda silmapaistvat kuju meie naiste hulgas, soovides temale veel pikaks ajaks säilida värskeket tööõõmu, avarat südant, kaunist hinge ja inimlikkust, mis teda on sundinud rakendama seltskondlikule tööle, õnnistuseks samale seltskonnale, kes omapoolt temale on mõnigi kord olnud ülekohtune.

Helmi Jansen.

Tartu Naisühingu käsitööfool 10-aastane.

Käesoleva aasta 4-mal veebruaril pühitjes Tartu Naisühingu käsitööfool oma 10-aastast juubelit.

Käsitööfooli asutamise mõte tekkis 1918. a. sügisel, kui väike rühm kohalikke naisi oli otjustanud ühineda koondijefis „Tartu Naisühingu“ nimetuise all.

Tõuke jefi ettevõtteks andis meie riigi tollefordne poliitiline feijuford ja väljawaated meie rahva ene-

jemääramisõigufis. Kuna ka ühtlasi selgus, et meie naine pidi jaama täielikud kodanikuõigufjed jes ulatufjes, nagu feda tunni waib üffifius mais.

Juba paar aastakümment olid meie ärkfamad naised jälginud kõigi kultuurmaade naisõigufste eest võitfejate püüdeid ja jaavutusi jel alal. Ja kui fiis jõudis filmapiif, kus olafis jaaid meie naisele õigufjed, mille eest

tahame! Meie võime termendada kõif mehed, alates põlvkõrgufstest poifkõstest kuni väismeesteni, lihttõblifstest kuni monoflit ja üfilindrit kandiva härras-tiitõbini.

Jdeoloogia tuleb meestel muuta: waated naise peale, waated wastaste peale, waated inimese peale üfõlje.

See juumas haffamegi kiituma“, lõpetas noor entufiaft.

Proua Tammeffoon naeratas kiidagi võitlalt ja wastas:

„Teie olete juur optumifst, doktor. Teif on talbumus näha kõife heledamais wärmes, kui see on tõepooleft. Kadestamiswäärne omadus...“

Mina olen peffimifst: näen kõife tumedas wärmis. Siin lamam ma nüüd ja waatlen ajawõtfeks igal hommikul juifjupilõvi, mis tõufewad Toompea loffi korfmaifst.

Dean: mehed on teinud pühafõjast kaubaloja, käskudemäest erafõndõlje fümäe — oma ewaldõbuks.

Tuleb kewad ja maa wõjaf kiifwifks feemet, maa nälgif, aga üksainufe mees — jaadif lofifef juba kiifu pärast 11 tundi järgimõdda ja fimmifaf fealfju-

res oma teha feiwaga, mis jaadud kiifõift maapinnalt hirmfja waewaga...“

Järgmifes riigifõgus jaab see olema just niifama.

Meie, naised, ei muuda fiin midagi. Meie nõrgad ja haprad nagu plasteffimifst wärskelt woolifud män-gufamifd.

Meif puundub fiit, wõif mingifõgune teine aime, mis hõifaks püüfti meie nõrga selgroo. Kuft wõtame feda?“ — küffis haige wäljakõufõwafst.

Pool naljatades, pool tõffifelt wastas arft:

„Kõdumaa pinnas feidub fedaigi, nagu feidub wõhtu igale haigufefle.

Julgen loota, et arftin Teid temwefks gripifst, ja-muffi ka — peffimifst. Dien paljuif juba arftinud. Termenemifst kujunef naistewägi, kes wallufaf fõrd meie Siinai ja püifib fealt wälja haganad.

Nii, kallif proua Tammeffoon! Kõfuge warsti. Nägemifjeni! —

Põlitõblifne jufti oli wõjitanud haige. Ta wimuf ming rufdis enefe jälle hõlfõwaf laemal, fõudwaf läbi Punaife mere, eemale Siinai poolfõare kiitwarannafst, ligemale põhjamaa fõfule, kus juba laffufaf õõblif...“

Hell Erak.

wõidelnud aastakümneid kõigi kultuurmaade edumeel-
jemad naised, siis oldi ka teadlik neis kohustustis ja
ülesandets, mis kaajas käivad jaadud õigustega.

See kohustustunne leidis Naisühingu juhtivais
jõududes esialgse väljenduse järgmistes põhimõtteis:
iga täiskasvanu riigikodanik on kohustatud kaaja ai-
tama riiki ülesehitavas töös, ta peab looma väärtusi,
mis kindlustaks ja kaitseks rahwa iseiseisust. Naine
peab jaama iseiseisvalt mõtlejaks ja teadlikuks riigi-
kodanikuks, wabaks ja rippumatuks nii waimlikelt kui
ka aineliselt. Neile põhimõtteile tahtis Naisühing
rajada oma tegevuse. Teades, et isiku wäärtust suure-
mal määral võib tõsta iseiseisew kutsetöö, milles oman-
datud põhjalikud oskused ja teadmised, pandi alus kut-
setööle.

Õppetegevus pidi algama 1919. a. jaanuarikuu
alul. Kuud jellest kawatsejst tõmbas kriipsu läbi
enamlik wõim, kes wallutas linna. Nii tuli õppetöö
algus edasi lükata määratata ajaks. Kuud see wiini-
tus oli liihem kui ette arwati. 14. jaanuaril löödi
välja enamlaste wäed ja paar nädalat hiljem, s. o.
4. weebruariil awas kool uhted tegevuseks.

Õppetöö algas 2 osakonnas: luhumises ja naiskäsi-
töös Alma Johansonu juhatusel, kes kooli algusest peale
sentri on ka koolijuhataja.

Algusest peale oli kawatsetud korraldada ainult
pitemaajalist, kuni 2 aastat kestwat kursust, et anda
õpilastele wõimalikult põhjalikke oskusi.

Sama aasta kewadel töötati välja kooli põhikiri
ühes tunnitaawadega, niid aga juba juuremas ulatu-
jes, ette nähes mitmekessemaid erialasid ja ka õppe-
ained nii praktilisi kui teoreetilisi. See põhikiri ositati
Haridusministeeriumi kutsehariduse-osalonnale, kus
jeda tunnistati kui ajutist, kuni üldise kästtöö- ja töös-
tuskoollide jäduse wäljatöötamiseni. Haridusministeer-
iumilt anti ühelaasi lubadus wõtta õpetajate palgad
eelarwesje.

Seega oli kooli tegevus enam-wähem kindlusta-
tud ja kawatseti juba sama aasta õppeaasta alul
juurde awada kaas uut osakonda. Juhuslikult oli wõ-
malik koolile murestjeda täielik raamatukõitmise ja
pappitööde töökoja sisesseade, kõigi tarwilikkude töötis-
tadega 15 õpilase jaoks, samuti osaline sisesseade koraa-
mika-osalonna jaoks. Seega wõis 1919. a. sügisel
õppetegevus allata juba 4 osakonnas wastawate õpe-
tajate juhatusel. Pädle wastawate andmete ehtantist
Haridusministeeriumile tuli käält poolt 24. jaan.
1921. a. teadaanne, et kool on registreeritud „Tartu
Naisühingu Käsitöökooli“ nimetuse all.

Nii töötas kool enam-wähem wastuwõetawais tin-
gimustis kuni 1921. a. alguseni. Siis tuli aga ootama-
tult Haridusministeeriumilt (23. 3. 21. a.) teada-
anne, et toetussumma, mis käsitöökooli jaoks oli ette
nähtud ministeeriumi eelarwes, Rahaministeeriumi
eelarwekomisjon on kustutanud ja tuleb tagasi malla-
sel aastal jaadud summad. Hiljem oli Haridusminis-
teeriumil käll wõimalik määrata toetust, aga sellest ei
jättnud laugelsti õpetajate töötasuts.

Nii algasid koolil raskest päewad, mis kestsid 2
aastat, s. o. kuni 1922. a. lõpuni. Mitte ükskord selle
aja kestes ei kaalunud kooli ülewõlpidaja kooli liikwi-
deerimise küsimust. Kuud teati, milliste aineliste wõ-
maluste juures ajuti meie riiki ülesehitawale tööle,
tunti neid raskest, millega wõidelda oli meie riigikas-
jal, ja see teadmine oli igakord lõpliku wõhuust muut-
wats põhjuseks. Tuli kofu wõtta kogu jõud, et jum-
masid leida kõige mitmekesjemal kujul.

Kuna 1919. aastal Haridusministeeriumile esmatud
põhikirjas kooli lõpetajate õigused lahtiseks olid jäe-
tud kuni sellekohaste koollide jäduse wäljatöötamiseni,
kool aga juba hakkas andma lõpetajaid, selle õigus-
likku seisukorda kindlustada tuli, siis esitati Haridus-
ministeeriumile Tartu linna kooliwalitshuse kaudu
1921. a. sügisel uus täiendatud põhikiri ühes õppea-
wadega iga ühiku eriala kohta. See põhikiri leidis
kinnitamist 1923. a. sügisel.

1922. a. suwel tegi Haridusministeerium ettepa-
neku awada senistele osakondadele lisaks rõiwaõmble-
mise-osalond. Kuud jellega tuli wiinõtada, kuni oli
selgunud ministeeriumilt toetuse jaamine õppejõudude
palkadets, milleks weel täiesti puudus kindlustus ja
kool ei wõinud kuidagi wõtta kanda uusi wäljamine-
kuud, mis olid ühenduses nim. osakonna awamisega.
Nii teostus rõiwaõmblemise-osalonna awamine alles
1924. ja 1925. aasta wahetusel.

1926. aastal ilmunud tööstuslikkude-koollide jeaduse
maksimahattamisega („Riigi Teataja“ nr. 1, 1926)
muudeti kooli põhikiri ja lõpetamiseford ning õigused.

Kooli lõpetanud õpilased, kellel wähemalt 6-kl. alg-
kooli eelharidus, saawad õppinud töölise kutse õigused,
pädle aastast praktikat omal erialal. Nende õigus-
tega lõpetasid kooli 2 lendu, s. o. 1927. ja 1928. aastal
jelle lahendusga, et need õpilased, kellel on keskooli
eelharidus, wõisid osa wõtta Haridusministeeriumi
poolt 1928. a. sügisel Tallinnas korraldatud lühema-
ajalist pedagoogilistest kursustest, kaades pädle aastast
praktikat seega õigused õpetaja kutseks. See wiimane
korraldus oli aga ainult ühefordinne ja nähtamasti
enam ei kordu, sest tulewikus annab sellekohase õpe-
tajakutse Tallinnas awatud pedagoogium.

See on lihtdalt meie ehtimise naiskutekooli elukäit
tema ehtimise künne aasta kestusel. On olnud raskest
ja takistust jelle arenemisel, kuud see oli paratamatu
ja meid lohutab waid teadmine, et see tohtis olla loo-
mulik kõigis meie eesmäkordseis eneseawaldustis ja ette-
wõtteis. Lohutab ka see teadmine, et on wõidud osaltti
kashandada teed hiljem asutatatawale koollidele. Nastate
kestel kogutud kogemused on wõimaldanud anda juht-
nõdre ja näpunähteid paljudete kutseharidust korralda-
wale asutistetele, organitafiswoonele ja isikutele nii tun-
nitawade, õppeainete, õppetawade ja eelarwete asjus
ja koollide ning kursuste korraldamisküsimustis.

Sannuti kooli kaswandidud on rakendunud tööle
meie kodumaal oma wastawail erialadel, mis kind-
lasti awaldab mõju meie kodukultuuri tõusus ja riigi
majanduslikkude warade loomises ning kaswuis.

Rästitöökooli hooletogu 1929. aastal. Istuvad paremale: M. Kurs-Dieff — Naisühingu esitaja, J. Ritzberg — Naisühingu juhataja, A. Johanson — tööjuhataja, E. Lüüs — Naisühingu esitaja. Seisavad: L. Simm — Naisühingu esitaja, S. Peterfon — õpilaste vanemate esitaja, dir. R. Treffner — Tartu linna Koolivalitsuse esitaja, R. Rutsar — õpilaste vanemate esitaja, A. Silbergleich — õpet. nõukogu esitaja, L. Eidermann — õpil. vanemate esitaja.

Film naiste elust.

Elaw taebus surmanuhtluse vastu.

Tänanu jaanuaris sai täis viiskümmend aastat ajaft, kui Wiinis mangistati Katharina Steiner tahtluse päraft, et ta oma toanaabrina, kellegi prostitueeritu, on tapnud. Ta ülekuulamine lohtus kujunes Wiini suurimaks sensatsiooniks. Katharina Steiner jalgas kindlasti. Profurör andis kogu kõik kaudsed tõendused. Silmnähtawalt suudeti tõestada Katharina Steineri tegu, ühtki küli tõenduste ahe- las ei puudunud. Steiner tunnistati süüdi ja mõisteti poos- mis surma. Kui ta saalist wälja weeti, karjus ta: „olen süüta!“ Ta hääl haihtus, aktid lõpetati. Armuandmise teel muudeti surmanuhtlus eluaegseks wangistuseks. Neli aastat istus Katharina Steiner wangis. Siis tunnistas tõeline mõrtjufas üles oma süü. Ja nagu oleks saatus tahtnud karistada lohtu, mis Katharina Steineri süütult hukka mõistis: mõrtjufaks osutus ühe profuröri poeg!

Murtud kehalihtelt — ta oli nelta aasta kestel enda jõud- nud peaaegu pimedaks nutta — ja hingelihtelt, lahkus Katha- rina Steiner wanglast. Elawa argumentina surmanuhtluse vastu rändas ta kerjates majast majja igalpool oma lugu

jutustades, pikki aastatümneid. Seitsmetümnekuue aastajena suri ta nüüd suure wiletluses. Sigi kümme wiimast aastat lamab ta haigena woodis. Ta ülalpeo eest hoolitses õetitar õndlemistööga. Murtused, kes ta tegid sandiks, ei hoolitsenud ta eest ega lepitunud kuidagi oma süüdi. Alles wiimastel eluaastatel hakkas ta saama wäikest toetust omawalitsuselt.

Neli naist ootawad timukat.

Neli naist timukat ootamas! Neli surmatandidaati Pa- riisis St. Lazari naistemangla surmatongis. Sama kong, milles sõja ajal tantfjanna ja salakuulajanna Mata Hari ootas giljotiini. Kas lähewad ka need naised siit wiimasele teekonnale?

Wannutatud mehed mõistfid need naised surma, kolm Pa- riisis, ühe Versailles'is ja keeldusid tunnistamast pehenda- waid asjaolusid.

Junka Bjures mõisteti surma esimejena kolmeteist- kümneaastase Carmen tapmise eest. Junka Bjures salgab tänapäewani oma süüdi.

Teine on Blanche Fabre. Raks tõrda warem on ta ini-

meie haaranud, kaks korda käe pannud enda külge. Ta abiellus mehega, kes tõi kolm last majja. Võõrasemana oli ta lastele halb. Iga viis lapsed kodunt ära. Ühel päeval tõi Blanche Fabre viieteistkümnendaastase poja ära pangsiionist. Poisike leiti noahaamadest läbistatuna tapetult. Võõrasema tõnmati meest wälja. Ta olla poisikult küsinud, kas on tõsi, et isa teda tahab panna hullumajja. Kui poisikult jaatanud, wallanud teda hirmus wiha — . Eriteadlased kõnelewad raskest hüsteeriaft.

Ka Juliette Bruschy on võõrasema. Samuti halb. Ka siin oli isa sunnitud lapsi majast ära saatma. Kuid mitte laps ei langenud naise ohwriks, waid mees. Ta amas õõsi gaasikraani, wotas keldris kuni mees oli surmud, jõi siis rahulikult õhtust ja läks magama. Kuni olla süüdi, ütles ta. Kui lohtunil surmaotsuse kuulutas, ütles ta „tänan“. Päris normaalne, ütleswad tema kohta arstiteadlased.

Neljäs naine — Dawit tappis kättematstu pärast, naabritega tülli sattudes, nende araoletul nende wäikeste sülelapse. Kohu ees kahtles ta oma tegu, nuttis ärdalt, näis koduwat kahtluse. Tal on kurb noorus ja rõõmuta ning raske elu. Arstid tunnistawid ka tema hüsteeriliseks. Kohutunib aga ei leidnud ühki pehmendawat põhjust.

Kas hulatakse need naised? Wõi annab president Doumergue neile armu, nagu wiimastel aastatel kõigile on armu antud. Mitte sõja ajal: Mata Hari tapeti. Harilikku kohu otsusel aga lahutas wiimast korda 1884. aastal giljotin ühe naise pea kehast. Selle naise mõitus elu eest tapalawal oli nii hirmus, et seitstaadik enam ei sõandata naiti giljotineerida. See sai meeste eesõiguseks.

Prantsuse awalik arwamine on waewalt reageerinud neljale surmaotsusele. Arkeebile, mis sel puhul toime pandi, wastastid mõned naised, et nad tunnustawad mehe ja naiti üheõigust giljotini ees.

Siin kohal on huwitaw meele tuletada, et peaaegu sar'al ajal, kui Pariisis naised mõrifulatöö eest surma mõistetid, ühes Prantsuse prowintsi kohus kaebelusejana efines keegi krahw, rikka ja juure mõtsaomaniku poeg. Ta tappis ära oma wäljaspool abielu sündinud lapse, wälja meelitades selle lapse ema, oma endise toatüdruku käest. Noor krahw soowis seijusekohajelt abielluda ja laps oli tal tülik. Kohus seletas ta, et suguwõja ja perekonna au ei lubanud üles kaawada mitteeaduslikult sündinud lapsel. Kohus sai aru ta teo mõtiwidest. Krahwlik mõrtuikas, lapselapja seijuse au pärast

mõistetid 10 aastaks wangi. Tal leibus pehmendawaid asjaluksid . . .

Ena uputas lapse ja poos siis enefe.

„Ena kirjasaatjalt traaditeel“ „Postimees“ toob teate — need korduwad peaaegu reegliparase järjekindluslega:

„Lauapäewa õhtul leidsid wähipüüdjad Haanja ühest järwest Munamäe lähedal wälja wõrgust wäikeste lapse surnukeha. Lähemal ümbruse silmitsemisel leiti lapse ema Olga Plaks sealt samast lähedalt ülles poodult. Lapse ema on 27 a. wana. Selgus, et ta on ise oma lapse ära uputanud, siis ka keennast uputada katjunud ja ennast riidest lahti wõtnud. Kuid nähtawasti ei ole õnnetul emal see korda läinud ning ta on enefe siis järgiga puu otsa üllespoonud. Dubjekt juhtumijest teatati mõtmudele.“

Professorid nimetawad wäljaspool abielu sündinud lapsi oma wäitekirjades ja teaduslikkudes töödes „sohilasteks“. Seltskond karistab põlgusega oma raiskulanud liikmeid!

Peale kurbmänge weidi komöödiat.

On alati huwitaw tundma õppida mottiime, nris abielu- poolte poolt ette tuuakse lahutuse soowi põhjendusena. Millise liiginimliku tragikomöödia paljastab näiteks Praaha kohtu käes olem akt: 34-aastane rahaasjanduse ülemkomiissar nõuab lahutust oma 34-aastajest naitjelt. Kaheksa aasta eest oli ta abiellunud. Kaebus näitas, et naitjel puudub hea tahe abieluks, et ta täpelt ümber ei käi töega, et ta teeta püüab kokaraamat käes, teeta aga ei osta, teeduwooli aga ka ei taha minna. Muud põhjused weel: kohwikus on naine nõudnud 56 ajalehte, millest ta aga ühtainustki pole lugenud. Kui mees temale meele tuletanud aktari ees antud tõotusi, ütelnud naine kergelt: lubatakse paljugi, mispeale mees olla saanud narmihohki. Kui mees kaebanud abielu kulude pärast, rehtendanud naine tal ette, kui palju tal oleks tulnud maksma ümberkäimine wallaliste naitstega. Wiimaks ütles kaebekiri weel, et naitjel olla harjumuseks joomise juures wäikest sõrme latali ajada. Kui mees seda laitnud, olla naine demonstratiivsel wälja stutanud kolm sõrme, millega ta kogu kohwiku tähelepanu endale tõmbanud. Sõppude lõpuks paneb mees kõigile krooni pähe kaebades naitse hämarhoibide üle.

Huwitawa kaebuse ettelugemise lõppedes kuulutas naine kõi ebatõeks. Lepituskatsed jäid tagajärjeta. Naine keeldub mehe juure tagasi minemast, kuna mees teda sündinud magama kokkupandawal kohwal.

KROONIKA

Mino Kallas'e kõned Cesti üle Hollandis.

Endiste aastate eeskujul jatkab proua Mino Kallas ka tänawu oma tänawuäärt tööd Cesti, eriti ka Cesti naitse seijuse korra tutvustamisteks wälismail.

Wõõdunud jaanuari 21-sel kõneles pr. Kallas Haagis, Hollandi Raitliidu poolt korraldatud kõnekoosolekul ja 24-dal jaanuaril Amsterdamis Rahwasteliidu ühingus. Hollandi Raitliidule kõneles proua Kallas pikemalt Cesti naitse seijuse korraft, Rahwasteliidu ühingus koosolekul oli ta kõne teemiks

„Wäiterahwad ja Rahwasteliit“. Nagu Hollandi ajalehed kirjutawad, aratafid mõlemad kõned elawat huwi ja mõeti wäga soojalt wastu. Meil jääb waid soowida, et pr. Kallasel jatkuks edasi huwi ja tahtmist tutvustada meid wäljaspool.

Mathilde Brede surmud.

Pika ja piinama haiguse järele suri hiljuti üks Soome filmapaistwain naine — Mathilde Brede. Ta oli tuttaw mitte ainult Soomes ja Skandinaawias, waid kogu maa-

ilmas selle juure ja ennaftalgawa töö kaudu, millele ta pühendas kogu oma elu. Tema hoolenud olid wangid. Riis- häästi wangles oli ta tuntud sõber wangi- statuile kui ka peale wangi wabanemise nende truuim nõuandja ja awi- taja, et nad jälle saaks alata korralikku elu.

Selma Lagerlöf pühendas Mathilde Wrede iktule ja ta elutööle raamatu „Trolle ja inimesed“, kus leiame huvita- wa ülewaate selle haruldase naise ennaftalgawast kuid siiski nii rikkast elust.

Naiste mõju hindamine algkooli töös.

Freiji maapäewa hariduskomisjonis arutati hiljuti Freiji algkooli naisõpetajate märgufirja, mis hjaldas järgmisi nõudmisi: 1) tütarlaste koolides peawad olema kakskolman- diku õpetajatest naised, ühis- koolides pooled, poisilaste koo- lides üks kolmandik. 2) Võpklassi tütarlaste koolides peab juhatama ilmtingimata naine. 3) Ka ühis- koolides peab wõi- maksult naine kõrgemate klasside juh- timisest osa wõtma. 4) Loodusteaduse õpetust, eriti bio- loogiat, peawad õpetama naised. 5) Riigi koolinõu- mikkudeks, nii palju kui neil tege- miist on naisnoorjoo kas- wata- misega, peawad olema naised. 6) Algkooli naisõpetajate arwami- st peab haridus- ministeeriumi nõu- pidamistes ka kuulda wõetama. 7) kõigi tütarlaste koolide juhatajad peawad olema naised. Haridus- komisjon tunnistas 6 esimest nõudmist täiesti õigustatuks, kuna nõud- miste seitsmes punkt kaalumisega jäeti.

Londoni haigemajad ja naisarstid.

Kõik Londoni haigemajad, peale Royal Free Hospitali ja ülikooli kliiniku on sulgenud oma uk- sed arstiteaduse nais- üliõpilastele, kes wiimase ajani seal töötasid mees- üliõpilaste kõrwal praktilistel kursustel. Kuna seda otjust oodati oli ju- ba pikemat aega, wõttis Inglise Naisliit oma wiimasei pea- koosolekul Dor- t'is selle küsimuse kõne alla ja otjustas esineda nõudmisega, et nais- üliõpilastele lubataks ka edaspidi tööta- da haigemajades samadel tingimustel, kui mees- üliõpilastel. Samal ajal esines Inglise Naisliit nõudmisega, et ka haige- maja arstideks saaks walitud naisarste samal alusel, kui meesarste. Naisliidu otjus saadeti kõigile Inglise- maa haige- majade walitsustele, kus korraldatakse praktilisi kursuseid. Üldiselt lahendub aga see Inglise arstiteaduse nais- üliõpi- lastele väga teraw küsimus wiist rahulolewalt, sest ülikool, kus selle küsimuse lahendamiseks moodustati erikomisjon, astub wälja nais- üliõpilaste töö kaitseks.

Üks Naisliidu märgufirjale saabunud wastustest on wä- ga hseloomustaw ja kõlab järgmiselt:

„Teie liidu otjus, mis puudutab haigemaju ja arstitea- duse nais- üliõpilasi, ei saa meid huvitada. Meie haigemajas lubame meie praktiseerida ka nais- üliõpilastel, nõudmisele wastawas wahelkorras. Meie lubame naisi töötada ka arsti- dena oma haigemajas ja praegu on kaks naisarsti õppeju- dudena meie kursustel.

Meie ufume, et meie oleme itka väga wastutulelikud olnud, alates päewast, mis awas naisele arsti elututse. Pole ühtegi kahtlust, et paljud meie arstid ja kindlasti ka suurem osa mees- üliõpilasi eelistaks, et kursustest osa ei wõtaks nais- jed. Kuid meil pole põhjust muudatusi ette wõtta, kuna meie nais- üliõpilased peawad end kõigiti wiisakalt ülewal, nii nagu seda oodati wõib naiselt loomulik- sus kodusel olukorras ja nad ei kuku wälja oma- st osast kõrgemite ja pealetihti-

misega, nii nagu see Londonis sündinud olla. Meie ka- dume arwamisega, et piiratud arwu naise kas- wamine koos meestega, kes nende tulewased ametiwennad, aitab kas- wata päris mõistlikke nais- olemusi, kes palju wahem allu- wad kardetawatele maadetele ja arwami- stele, mida wälja hau- duvad ühetülgjed asutused, kus naised omawahel kas- wawad ja õpivad. Sellepärast oleme meie ükskõiksed Londoni haige- majade otjuste suhtes.“

Kui naitel pole hääleõiguist!

Berni kantonis Schweitzi on naitel kogubustes ainult aktiivne hääleõigus, selle tõttu ei wõi nemad walitud saada koguduse nõukogu- se ega ei saa osa wõtta nõu- pidamistest. Nüüd hiljuti olid seal ühes kogubuses nõukogu walimised. Nõukogu- de liikmete walimistel andsid naited oma hääled ära, kuid peale walimiste lõppu paluti naisi ära minna, et mehed omawahel wõiks nõu pidada ja otjustada õpetaja kõigi si- se- leade küsimuse. Ja see sündis 1928. aastal.

Küsimused ja kostmised.

Wastus küsimusele nr. 1 eelmises numbris.

Wai- guplekk eemaldatakse wärwili- sest riidest puhastatud terpentini piiritusega, mida igast rohukauplusest osta saab. Selle- ga hõõrutakse plekki, mis mitu korda niisutada tuleb, üle ja pärast hõõrutakse pleki koht, weere arahoimiseks, puh- ta kuwatispaberiga kuwaks. Olen seda ise proowinud ja riide puhtaks saanud.

Jda A.

Wastus küsimusele nr. 2 eelmises numbris.

Määrbinud wihmamantleid saab hästi ise puhastada, pestes neid pehme harjaga leige wee ja weneetsia seebiga. Tolmu- st hästi puhastatud mantel laotatakse laua peale ja harjatakse siis koe järele seebi ja weega. Siis kõrwaldatakse märja lapiga seebiwast ja hõõrutakse mantel weel puhta wee- ga üle, et kõik mustus eemaldataks saaks. Mantli mõlemad pooled puhastatakse niu- wiisi põhjalikult üle. Niiske mantel riputatakse riidepuu peale kuwama. Kui ta weel wähe niis- ke on, trügita- tse ta mitte liig kuuma rauaga. Mõned wihma- mantli riided ei kaanata trügimist, seda peab mõne wahem nähtawa mantli- oja peal ära proowima. Mantel ripub ka ise pika peale filedataks.

Wastus küsimusele nr. 3 eelmises numbris.

Poleeritud mööbel nõuab aeg- ajalt puhastamist. Ku- iwa lapiga tolmu- puhkimine ei aita. Wõtte willane lapp ja laste- see petrooleumi ja wee segu si- se ning hõõruge siis selle niis- ke lapiga mööbleid seni, kuni nad on puhtad ja läikivad. Poleeritud pind näib siis nagu uus. Petrooleumi lõhn lah- tseb ruttu ära.

Wastus küsimusele nr. 4 eelmises numbris.

Jala higistamine on tüütaw ja sellest lahti saada pole kerge. Kõhige järgmist: su- tad iga päew wahetada, jalad iga päew pesta ja neile siis talbadele riputada tal- li wõi jälle segu, mis koosneb 90 osast talkist, 7 osast salitsil- happest ja 3 osast tärklisest. Kui ka see pika peale ei aita, on õigem arsti käest nõu küsida.

Kuidas peafime meie kasvatama omi lapsi?

Küsimused emadele:

1. U. Kas teie lapsed ripuvad teie „sahas“ hõimust õhtuni ja tüütavad teid oma nutuie „ema“ hüüdmisega?

Wõi

B. Kas nad jundavad unustada emast mängus wõi tegewuses, ilma et nad nõuaks teie alalist tähelepanu ja osawõttu jelles?

2. U. Kas peate teie neid meelitama jõõnisele?

Wõi

B. Kas nad jõõwad kõike, mida neile ette antakse ilma jonnimise ja wigurdamisega?

3. U. Kas peate teie alati jalaja kodust wälja hüülima, kui olete junnitud lapsi mõneks tunniks teiste isikute hooie alla jätma?

Wõi

B. Kas on teie lapsed iseseiswad ja wõiwad olla ka rõõmjad, kui teie nende ligiduses pole?

4. U. Kas jooheiwad nad iga wäiksema tuktumise järele kijaades teie juurde ja kaebawad?

Wõi

B. Kas naewawad nad peale jelle, kargawad üies ja katjwad ise enestega toime jaada?

5. U. Kas teie laps nelja-aastajelt püüib kolme-aastajel arengul?

Wõi

B. Wastab teie lapse arenemine tema aastatele?

6. U. Kas teie lapsed hakkawad aru jaama, et nad wõiwad pääjeda mõnestki halwast seisukorrast, kui nad mängiwad haiget?

Wõi

B. Kas on neis arenenud järjetindlus, töõtate ja teguwõint, mis neid üle aitab ka raskustest?

7. U. Kas teie lapsed wajaawad iga eluküsimuse lahendamisel teie abi?

Wõi

B. Kas nad jõuawad ise lahendada raskusi, ilma et nad alati jelt wajaaks teie abi ja troostit?

8. U. Kas teie majas lapsed on pereforma walitjejad?

Wõi

B. Kas on teie lapsed harjunud ka teiste harjunustest lugu pidama ja maja forda mitte rikkuma?

9. U. Kas on teie lapsed wäljakannatamatud ja tüütawad kõigile täiskaswanuile, wälja arwates muudugi ema?

Wõi

B. Kas on nad armastatud ja lõbuwad jeltfilijed ka wanemate jõpradele?

10. U. Kas teie tõrelete oma lapjega, kui temale juhtub mõni õnnetus?

Wõi

B. Kas teie katjute teda üle aidata jellest headuse ja lahkuie ning troostiga?

Emaarmastuie ja „hooie üle on palju kirjutatud, jeda on ülistatud igaal wiisil. Meie oleme harjunud kõnelema armastawast emast, anduwest emast, emast õhwerdawast emast. Kuid alles hiljuti oleme jõõrtnud niikaugele, et tunnistame awaneelselt, et mõistlik, j. o. mõistujest juhitud ema, on emalikuie kõrgem aste. Kerge on olla kumeline ja armastaw wäiksete wasku; raskem on juba olla emana kaine ja mõistlik. Kawa rahuldusid emad jellega, et peitfid oma teadmatusie ja oskamatusie kasvatusküsimusis üldise emarmastuie taha. Nad armastafid ja kallistafid ja hellitafid oma lapsi, hoolitfesid nende eest, küsimata, kas nad wajaawad wõi kas neil kasulik on neile jõõrdud liig suur tähelepanu ning nad ei murdnud pead laste, wõib olla kõige kõijemate tarwiduste üle.

Mis on tagajärg? Teie näete jeda wiist oma enese kodus. Waadake läbi küsimused jelle kirjutusie algul. Kui teie päris otjekoheselt wõite mastata „ei“ igale U küsimusele ja „ja“ igale B küsimusele, siis pole teil tarwis lugeda käesolewat kirjutust. Ta pole teie jaoks. Kui teie aga kahlete küsimuste wastamisel, siis peate ise enesele tunnistama, et teie lapsel puudub midagi, siis peate teie aujalt otjustades sirubi otfima

eneje juures. Teie võite ju olnud olla hää ema, nagu jeda mõistab ja nõuab meie tavaliselt jeltstõnd. Kuid teie pole olnud küllalt mõistlik ema, nagu jeda määrab ära uus kasvatusteadus.

Seba uut kasvatusteadust nimetatatakse meil, Ameerikas „Behaviorism’iks.“ Mida see tähendab? See on päris lihtne teadus. Do behave — tähendab eesti keeles — enese ülevahtpidamine, behaviorism on seega uurimine inimeste eluavalduste üle, nende ülevahtpidamise üle. Kui teie tahate teada kõike ühe isiku kohta, peate teda uurima, vaatlema. Peate nägema, kuidas tema ennast ülevaht peab, kuidas ta vastab igajuguste eluavalduste peale ja igajuguses seisukorras. Miijugune inimeste uurija ütleb enesele: „Kas on see mees, naine või laps korralik, viisakas, rõõmus, järjekindel omis ettevõtteis? On ta teatavates tingimustes õnnelik või kurb? Mis ärritab teda, mis rõõmustab teda?“ Siis ajetab jarnane teadlane isiku teatavasse katseisikurda ja vaatleb, kuidas uuritav juhtub sellesse. Mõne aja uurimise järele võib juba enam-vähem kindlalt öelda, kuidamiihi uuritav saab juhtuma ühele või teisele olukorrale. Ehk aga ümberpöördult — uuritava tegemise ja meeleolude järele võib kaunis kindlasti aimata selle põhjusti.

— Kuid mis on kõigel jellal tegemist mõistliku emalikkusega? Do — väga palju. Snimolemise teaduslikud uurijad jõudsid otsusele, et jelle uurimiseega tulles tegemist teha juba varajastest lapsepõlvest alates. Mis junnib näit. üht meest lõpetama enesetapmisega kas või oma varanduse kaotuse puhul, kuma teine ta kõrval ehitab uuesti oma elu ja jõutuse? Miks kardab üks tormist merd, teine tuld ja kolmas müristamist? Miks on üks mees puusjapp, teine luuletaja, kolmas pastor? Kas peituvad need põhjustel nende pärimuses või aga mõnes nende ümbruskonna asjaolus? Teiste sõnadega — kas inimene junnib ilmale juba valmi mainse üheavalduste, instinktidega ja vaimliste omadustega või aga on need omadused omandatavad? Teadlased leidid, et nad peavad algama nende käitumise uurimist juba varajastest lapsepõlvest. Nende uurimused näitkete laste kallal 1—3 aastani andidid üllatavaid tagajärgi. Kõlab ustumatu, kuid on tõstast, et kuni kõige viimase ajari polnud järjekindlalt ja teaduslikult uuritud ja kirja pandud igapäevast lapse arenemist tema jündimiseht kuni kolmanda eluaastani.

Teadlased on kogunud mitmejuguiseid andmeid taime ja loomade kohta, jamuti kui igajuguste elutu keemiliste ainete üle. Meie teame hirmus palju gaaside, vaadiumi, õhulaenetusse ja teiste loodusnähtuste üle. Kuid jelle kõige tähtsama närvideht ja lihasteht koosnema olemuse, vastjündinud mehe või naise üle teati kuni kõige viimase ajari lõpmatu vähe. Teati, et ta oli abitu, mõis jürta ja ennast liigutada, ning karjuda ja et ta varsti arenema hakkas ning löi omale vahetorra maailmaga.

Kolmikümmeht aastat mööduht. Vapjast on jaanud mees. See mees kardab püsti, jammub ettevaatlikult üle maailma, ruutab sõjavähte patriootlikhes vaimus-

tujes sõja puhkemisel, värtjeb hirmust oma kohta taotada, ei jalli mõõraid inimesi. Ehk ta on naine. Ta ruttab kinni panema aknaid ja utsi müristamise ajal, ta soovib, et ta mehel oleks juurem jissetulek ja muvetjeb rahaküsimuste üle, ta on kurnud, mis teised naised kõnelevad ja tal on hirm junnitada. Kõit see on nagu taugse taja vastjündinu kaajavarast kolmekümne aasta eest. Kuidas see arenes? Kas lapsed jündidid nende hirmudega? Ja kui mitte, — kuidas nad neid omandadid? Kui teeruline on siis dieti vastjündinud lapse varustus tema omaduste juhtes? Mis pahandab teda, mis hirmutab teda, mis temale meeldib?

Paljude tuhandate katjete varal, mis ette võetud junnitusmajade uurimiskodades, on teadlased jõudnud otsusele, et lapsel polegi instinkte. Tähendab, meie ei jünni, nagu jenini arvati, loomuliku kalduvustega uudishimu, argtuse, alandlikkuse, puhtuse, armutaduse, vanemate armastuse jne. juhtes. Ühtki katjete, mis jenini tehtud, pole tõendanud neid kalduvusi või omadusi vastjündinud lapse juures. Laps on, nende katjete tagajärjed kinnitavad jeda, noor loomale, vähem või päris terve, ja muud ei midagi.

Vastjündinud lapsel on kaks hirmu — äkilise kõiva lärmi või hääle eest ja siis hirm kaotada oma toetuspunkt. Kui tema pea ligidal liita haamriga verajest või varast asja vastu, tõmbub ta kehake kangeks ja ta kühendab. Minuse teine tõendatud hirm või ehmatuse avaldub, kui äkitselt tõmmata alustotti, milleht laps lamab. See jebab ta tajakatalu tunnet ja kutsub välja hirmu kija. Kas laps kardab tuld, karvaseid asju, nagu koeri ja kasje, libedaid asju, nagu kalu ja usje? Katjete on tõendanud, et ta jeda ei tee. Edasi on katjete varal tõeks tehtud, et vastjündinud laps avaldab viha tundemärke ainult ühel juhusel. Kui meie katistame tema liikumisvabadust, väginadljest kinni hoiame ta pea, teha või käed, siis tõmbab ta kehake kangeks ja laps kijaht viha pärast. Kuidas on lugu ta tundmusehtega ja poolehoiuga? On tal juba jündides loomujunniline armastus ema vastu? Katjete näitavad, et lapsele meeldib, kui teda silitakse. Naeratusehtega vastab ta paitajale, ükstõit kes see on. Mõgul vähemalt on see temale ükstõit. Hiljem kogub armastus müidugi ema vastu, see pühendab lapsele kõige rohkem tähelepanu, riietab, jöödab, hoolitjeb ja hoiab teda.

Kõit need tõstasjad peafid mõjuma mõtlemapamevalt mõtleja ema peale. Meie oleme harjunud panna juure oja lapse wigu pärimuse arvetele. Pärimus on olnud nagu mingi eesvõie, mille taha peidetakse, kui lapse juures avalduvad mõned nõrkesed või pahjed. On kaunis raske tõele näkku vaadata ja näha, et lugu vastutus lapse arenemise eest lasub tema kasvatajate õlgadel. Vapje mõimete arenemine hea või paha poole on väga juurest meie käes. Meie ei või lapse wigade eest vastutavaks teha, vanatja, jaatust või last ennast.

(Järgneb.)

*Kuulsa hingeteadlase ja kasvataja
Dr. John B. Watson'i järele.*

Rodujänesed.

Meil peetakse rodujäneseid vähe, ning juuremalt jaolt enam lastele mängutanimideks, kui tarbeloomadeks. Siiski võib otstarbekohase pidamise juures rodujäneselt ka tulu saada. Kuigi see tulu ei oleks mitte suur, pole meie rahvas praegu siiski veel laugeltni nii rita, et teda tähelepanemata jätta.

Lääne-Euroopas on rodujänesede pidamine õige laialt levinud. Eriti palju kasvatati neid möödunud aastajajal. Bildisele Saksamaa talu oludest 19. aastajajal toob Ernst Bodecker omas raamatus „Das Geflügel und Kleinviehbuch“.

Rodujäneseid peeti laudas üheskoos lammastega. 60-tes aastates möödunud aastajajal oli autori arvamise järele Saksamaal 30-miljoni ümber lambaid ning sama palju või rohkem rodujäneseid. Praegusel ajal on lambaid ligi 10 korda vähem, ning ka rodujänesede pidamine on tundumalt vähenenud, mis on tingitud piimatarija pidamise üldisest arenemisest.

Rodujänesete piidamiseks ja tapmiseks korraldati taludes talve jooksul mitu talgust. Harilikult kajutati selles ära ka mõni suurem töötalgus. Nii täpselt rehesepõhu algusel ja lõpul, oli talus viisiks anda rodujänesi küpsist. Mõne tofina jänesete liha raiuti tükkideks, ning pandi ühes peeneks lõigatud seapeki, sibulote, pipra ja rullileivatükkidega finnistesse raudahju pottidesse. Liha küpses mitme tunni jooksul, ning lõunaks oli ta väga maitsen ja õrn. Talgust osawõtjad said harilikult ka lodu kaasa 1—2 jänesi.

Sellest lühikesest kirjeldusest on näha, et rodujäneseliha oli omal ajal jafsa talurahwa lemmiktoiduks. Ka praegu tarvitatakse Saksamaal rohkesti rodujäneseliha, millist isegi wagoniteviisi väljaspoolt (Hollandist) sisseveetakse. Prantsusmaa olude tundjad jutustavad, et ka seal tarvitatakse toiduks väga rohkesti rodujäneseid. Ning ka teistes Lääne-Euroopa riikides on see üldiselt viisiks. Selle laialdase tarvitamise põhjusteks on muu seas asjaolu, et rodujäneseliha on võrdlemisi odav. Rodujäneseid võib pidada igalüks, kellel selleks leidub vastav ruum, ning ei puudu huvi. Nende pidamine ei lähe palju maksma, ning oma juure siginemise tõttu, varustavad nad omaniku togu aasta värsket lihaga. Jäetranis võib joovitada rodujänesede pidamist kõigile, kellel on aiamaad, nagu aednikkudele, tähtsõlilistele ja ametnikkudele maal, väikemajaomanikkudele linnades j. t. Rodujäneseid tuleb pidada vastavates lautades. Suguloomi peetakse üldiselt. Iga täiskasvanud rodujänesega kohta arvatakse keskmiselt 1 rt. meetr. ruumi. Kes tahab pidada ühe

paari rodujäneseid järeltulijatega, vajab vähemalt 4 vastavas juures ruumi, millest kaks on isa- ja emarodujänesi, kaks isaste ja emaste ärawõrutatud poegade jaoks. Harilikult ehitatakse tarvilikus juures kastid, millised varustatakse tahetordje pörandaga ja traatvõrgust efsjeinaga, mis ühtlasi usje moodustab (vaata joonistusel). Pörand tehakse tahete moodi, kas tahetise pealis või tahetise aluspörandaga. Eriti jänesete jaoks ehitatud lautades tehakse pealispörand lautadest, jättes lautades wahete pragusid wirtja ära woolamiseks. Aluspörand koosneb puuraamist ja sellesse mahutatud pleksist wirtjaloguust, millest wirtis juhitate mõnda turbaga täidetud nõusse. Aluspörand ühes wirtjaloguustiga on tahetised. Aluspörandi raam on wahete juurem, kui temasje paigutatama kasti pörandi aluspind. Pleksist wirtjaloguust on wäljatõmmatav.

Kui tahetakse jäneseid pidada mõnes harilikus juuresmas kastis või tünnis, tuleb jannuti hooldanda, et pörand oleks alati kuiv. Selleks paigutatakse kasti sisse lattidest harwalt kookulõõdnud pealispörand, mis wirtja kinni ei pea. Aluspörandiks jääks üks kasti sein, millist on joovitaw katta katuse papiga, andes talle wahete falde ettepoole, mille tõttu wirtis ärawoolab. Pealispörand on tahetise ning wäljatõmmatav, mis hõlbustab kasti puhastamist. Kasti või lautu paigutatakse rebel kõrstoitu ja lehtede, ning kinnad joogi ja pudrutaoliste toitude jaoks. Tagaseinal korraldatakse poolpime pesa — või magamiseruum, kas mõne laua või paraja sissekõiguga kummuli ajetatud kasti abil. Lauda pörand kaetakse õlgedega. Jänesekastid paigutatakse mõnda finnistesse ruumi, näitaks lautu või kuuri, milles jänesed on kaitstud järwu temperatuuri kõikumiste ja tõmbetuulte eest. Kui peetakse jäneseid juuremal arvul, on otstarbekohasem ehitada eriti nende jaoks paljudest eraldi ruumidest koosnewat lautu. Saksamaal neid ehitatakse juuremalt jaolt puust, kuna Prantsusmaal ja Belgias telliskivist. Lautu ümbritseb traatvõrgust aed, milles jänesetele antakse võimalus wabats liikumiseks.

Nagu kõik tarbeloomad, nii ka rodujänesed nõuawad korralikku söötmist, puhtust ja haiguse korral raa-witsemist. Söötmine on väga lihtne, kuid nõuab siiski täpsust.

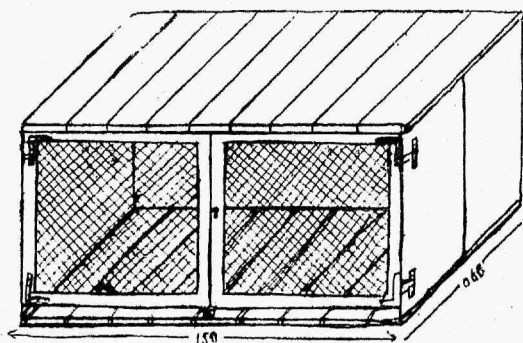
Rodujäneseid söödetakse 2—3 korda päewas. Öhtul on pea söötmine. Igaord antakse peotäis kuivi heinu ning sama palju värsket rohku, ristihena, umbrohtu, või talwel keeduwilja jätiseid. Halja toidu asemel

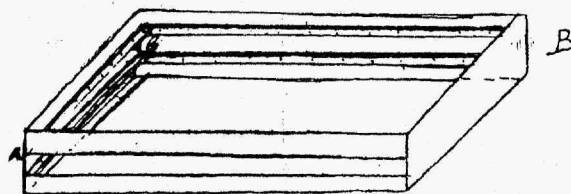
Siigla, Angoori ja longuskarwaga rodujänesed.

wõib ka anda noori puuvõsufid, lapjajuurikaid, peete j. m. Rohu ei tohi kunagi anda märjalt (vihma või kastega toodud) ega ka mitte närtsinud, millest tervesti tekivad raskeid seedimiserikked. Sõnaks antakse kodujäneestele pehmetoitu, mis koosneb feedetud kartuli-foortest, kliidest, fooritud piimast. Pudru ei tohi olla liig vedel, vaid enam kuivapoolne. Shtuks antakse peale heinte mõned leivafoorikud, või natuke teri (kaeru, otri, maisi, nisu).

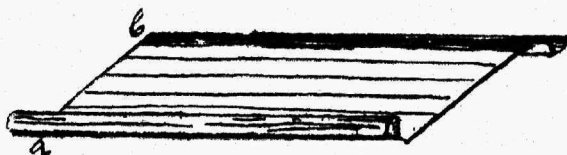
Soeginutele emajäneestele antakse nii kaua kui nad poegi imetavad (6—10 näd.) alati nii palju heinu, kui nad ära söövad, ning feedetakse piima või jahu juppide, ja kaeru, on ka tähele pandud, et emajäneestel oli rohkem piima, kui neile söödeti ohata- ja wõilille-

A. Jäneselaut.

B. Mõuspõranda raam, millele asetatakse jäneselaut.

C. Pletti wirtfaguoja.

lehti. Muidu on toitmine jama jagune, kui muudel jäneestel.

Naumjäneestele söödetakse 2—4 nädala jooksul rohkem feedetud kartuleid, leiba, kaeru, maisi; kartuleid jagatakse fooritud piima ja jahuga või kliidega pudruks, millele lisatakse juurde wähe peterjeli, jellerid, lõõnneid, piparmünti või teisi maitseaineid. Nimelt on katsete abil kindlaks tehtud, et sel wiisil nuumatud kodujäneeste liha on iseäranis maitsev. Peab hoiduma kodujäneestele, eriti noortele, rullijahu või rullikliide andmisest, millest tekivad seedimiserikked. Kodujäneestele on kahjulikud kõik sibulataimed ning ka harilikud mürki hõlaldamad umbrohud, nagu tulilill, õi j. t., muu seas on neile veel kahjulikud kartulipealised ning kirsija ploompõuulehed. Wale toitmise puhul tekivad kodujäneestel seedimiserikked.

Rõhust lahtiolek on jägedasti tingitud külmetusest, kuid ka rikutud või liig õhtralt antud toorest toidust. Urstimiseks on tarwilik ära jätta kuni paranemiseni toorestoidu andmist, ning sööta ainult heinte ja kaera või odra jahuga, millele soowitaw juurde lisada kui-

watatud kadamarju. Rõhust linniolekut arstitakse wärste feeduwilja abil ning antakse piimaga sisse noa-otjatäis wääwliõit. Kui tekib järsk puhutis ristitkehina söötmisest, antakse riitunud leiba peeneks raiutud peterjeli juurtega, või 4—5 ilka jalniati teelusikatäie weega. Kui kodujäneheid liig noorelt ärawõõrutatakse, tekib neil mõnikord ila jookse juust. Selle taotamiseks soowitatakse anda kaerajahu pudru ja teelehti (Plantago). Kui tekivad kodujäneestel nakkushaigused, nagu tiifus, kopjutaud j. t., on kõige otstarbekohasem neid kõhe äratappa, forjused ärapõletada, laudab põhjalikult desinfitseerida.

Termetel kodujäneestel on läitwad filmad, kuiv nina, file nahk, elaw olek, kuna haigeid hõeloomustawad wastupidõised tundemärgid.

Kodujäneestele ei tohiks anda rohtu, mis on taswanud niistetel kohtadel ja weelõude ääres, sest et jarnane rohi jägedasti hõlaldab mitme jaguseid haigusid (mõitaks matshaparasiitide tõugusid ja muid).

Meg-ajalt peab kodujäneeste küümed ära lõikama, sest liig pidad küümed sünnitawad neile walu. Kodujäneeste terwis kannatab tervesti liigniiskuse, tõmbetuule, järskude temperatuurimuutuste all, mille eest tuleb neid wõimalikult kaitsta. Üldiselt aga kodujäneheid on kaunis wastupidawad haigustele, ning on juuremalt jaolt terved.

Kodujäneeste kaswatus korraldatakse wäliswail üldjoontes järguwiisi. Ületawe jäetakse 1—4 aastaheid terved emajäneheid, keda weebruari — märtskuul paaritatakse ilajega. 30—31 päewa pärast sünnitwad pojad. Neid on mõnikord 10—12 tk. Kuid jäetakse kaswama ainult 6. Soegade hulgast walitakse wälja kõige siledamad ja suuremad. Kortjus nahaga, wiletjad, wäikejed tapetakse ära. Emajänes imetab poegi kuni 10, või isegi 12 nädalat, mille aja wõõdumisel pojad ära wõõrutatakse ning emajänes uuesti paaritatakse. Wõõrutatud jäneheid peab lahutama emajeid ilastest. Esimese pesatonna hulgast tuleb wäljawalida tarwilikul korral ka suguloomi, keda paigutatakse eraldi. Neid toidetakse nõrgemalt, kui nuum jäneheid ja

võimaldatatse neile waba liikumist wäljaspool lanta. Emajänesest lastatse aasta jooksul 3—4 korda pögida. Sead emajänesest võib pidada 4 aasta wanuseri ja mõniford ka kauem.

On taunis palju kodujänesi tõugusid. Eha jaoks wäga kohased kaswatada on Belgia hiigla jänes, kellelt saab umbes 10 nl. liha, kuna harilik kodujänes kaalub harwa üle 4—5 nl. üle 10 nl. kaaluvad elusalt Witini — sinised hiiglased ja Saksa kirju hiiglane — wähe kergem on prantsuse hiiglane, allariippuwate kõrwadega. 10 nl. imber kaalub elusalt ka täiskaswanud Angoora kodujänes, keda peetatse enam willa, kui liha jaoks. Keskmise kaaluga jänesi hulgas on palju sorte, keda peetatse kõigepealt nende toreda naha pärast. Siia kuuluvad hõbe-kodujänes, Hawanna-kodujänes j. t.

Magu juba jellest lühikestest ülewaatest selgub, leiwad kodujänesi tooted wäga mitmekesist tarwitamist. Kodujänesest saame liha, nahka, ühtitult tõugudest ka willa (Angoora jänes annab aastas keskmiselt 400

gr. willa, millest wäga kõrgelt hinnatakse). Kodujänesi nahkadeft valmistatate mitmesuguseid karusnahku: tšingilla, krott, Nutria, j. t., kuid nahku pargitakse ka finnaste, kingade, portfellide j. m. nahkajade valmistamise jaoks.

Wäärtuslikuks peetatse ka kodujänesi põnnit, mida aiaomanikud leiawad küllalt juhuft ära kasutada.

Lõpuks ei saa nimetamata jätta, et meil iga aasta weetakse siise juur hulk karusnahku, milles ülekaalus on mitmel wiisil wäljatõetatud kodujänesi nahad. Juba üksi jee asjaolu peaks andma tõuget kodujänesi kaswatuse arendamiseks meie maal.

Katame kodujänesi pidama tarbeloomana, kajutades jelleks wäljamaa rikkaid lojenuji. Teeme katseid paremate tõugudega, kellelt saab rohkem liha ja paremaid nahku. Kodujänesi pidamine ei nõua ju kuigi juuri kulusid, jellepärast ei jaagi otstarbekohase pidamise juures kasu tulemata jääda.

H. Brauer.

Apelsini ja sidroni tarwitamisest.

Müüd, kus apelsinid ja sidronid tolliwabad, on nad kõigile kättesaadawad. On ju meil praegu apelsin kõige odawam maiustus, mida iga ema lapsel lubada võib. Ja mitte üksi lapsed, waid ka täiskaswanud on neist juba „tüdinenud“. See on tõesti rõõmuistaw nähtus, et ka meie võime ford apelsinidest „tüdinenud“ olla. Müüd, kus apelsinide hooaeg parajasti käes, kus nad kõige mahlakamad ja magusamad ja, pääasi odawad, ei saa nende tähtsust kehale mainimata jätta.

Kää apelsin on magus ja peene koorega. Apelsini sorte on palju ja nad erinewad juuruse, maitse ja wärwi järgi. Paremateks loetakse Meesjina apelsine, wereapelsine ja mandarine. Mida sisaldawad siis dieti apelsinid, et nende tarwitamine terwisele kasulik on? Apelsinis on 84,2% wett, 0,7% muna- walget ja 13,7% süsivesikuid, millest pääasjalikult suhkrut. Magu armud näitawad, ei seisja nad oma toitwuse poolest kuigi kõrgel, kuid nad sisaldawad wäärtuslikke taimehappeid, witamiine ja soolajid. Pääle selle apelsini söödes saame kehale tarwisrimeewa weehulga peenemal näol. Ja lõpuks on nad karastawad ja hõlbustawad raskesti sulawate toitwute seedimist. Witamiinidest sisaldawad apelsinid kõike witamiine, nii siis A, B, C. Kõige enam on neis C witamiine (+ + +), jellele järgneb B witamiin, (+) ja lõpuks A witamiine. Doomulikult on apelsin kõige termem toorelt süües, kuid kui neist juba „tüdinenud“ ollakse, siis kerib ka küsimus, kas neist ka midagi valmistada võiks? Kui apelsinidest, nii ka sidronidest võib valmistada palju maitsewaid toite, ära kasutades mitte üksi puuwilja, waid ühtlasi ka koort. Apelsinist ja sidronist valmistatud mahlad joogitwee hulka jekatuna on õige head ja karastawad juua, ja kui nad

weel keetmata weega valmistatud, hoidub alal ka C witamiin. Keemata wee peale waatamata, püüib mahl kaua alal juft puuwiljas olewa happe mõjul. Peale mahla valmistatate marmelaadi, mis jällegi hea mõilewa peal, isearanis kasnawatele lastele. Apelsini koori võib alal hoida aastaid, neid suhkruga keetes. Meid koore tarwitatakse taignatesse ja kookide ilustamiseks. Palju on magusaid toite, kiliseid, wahuftid, kasteid ja leemesid, mis kõik apelsinidest ja sidronidest valmistatud saawad. Siin mõni retsept:

Apelsini mahl 1.

8 apelsini koor, 4 apelsini mahl, 2 lg. tüffsu-
hkur, 40 gr. sidronihapet, 2½ lit. wett.

Apelsinid kallatakse üle külma weega, kuwatatakse. Kahelksast apelsinist hõõrutakse koor suhkruga. Suhkur, nelja apelsini mahl ja peenendatud ning julatatud sidronihape pannakse kausi ja külm wesi walatakse peale. Lastakse seista paar päewa. Mahl kurnatakse ja pannakse pudelitesse.

Apelsini mahl 2.

8 apelsini koor, 4 apelsini mahl, 2½ lg. tüff-
suhkur, 30 gr. wiinahapet, 2 lit. wett.

Walmistamise wiis jarnaneb eelmisele, ainult jelle wahega, et siin keema wett peale walatakse.

Sidroni mahl.

2 sidronit, 2½ lg. tüffsuhkur, 100 gr. sidroni-
hapet, 2 lit. keema wett. Walmistatakse samuti kui apelsini mahla.

Apelsini marmelaad.

5 hapu apelsini, 1 magus apels., 2 sidronit, 1½
lg. suhkur, 2¼ lit. wett.

Peetud apelsinid ja sidronid kooritakse. Kooritud puuwili lõigatakse ratasteks ja koored, milledest kõrvaldatakse valge osa, lõigatakse kitsasteks ribadeks. Lõigatud koored ja puuwili leotatakse eraldi külmas vees 1—2 tundi. Keedetakse jällegi eraldi nõudes mõlemaid 1 tund. Keedetud puuwili valatakse riide peale nõrguma ja lastakse mahl ära jooksta. Koorde pealt aga valatakse keedu vesi ära. Puuwiljast jaadud mahl valatakse koorde peale, lisatakse suhkurt ja keedetakse marmelaad jeni, kui ta läheb selgeteks, läbipaistvaks ja vähe venimaks. Keetmise ajal kõrvaldatakse mahl. Valatakse kuumalt kuumu purki.

Sidroni leem.

2½ lit. wett, 1 tüff kaneeli, 1 dl. mannat, 2 sidronit, 2 dl. suhkurt, 1 spl. kartulijahu, 1 dl. rosinaid, 2 dl. wett, 1 spl. suhkurt.

Vesi ja kaneel keedetakse, manna klopitakse hulka ja lastakse keeda 20 min. Suhkur, sidroni koor ja mahl, samuti kartulijahu, lisatakse ja keedetakse kord leem läbi. Rosinad puhastatakse, pestakse sooja vees ja keedetakse 2 dl. vees 1 spl. suhkruga pehmeks. Valatakse leeme hulka. Süüakse külmal.

O. Kesk.

Kala.

Sääks vahelduseks meie igapäevases toidus on kala. Kala sisaldab kergesti seeditavaid toitolluseid ja seepärast on tema tarvitamine tähtis. Meil tarvitatakse kala iseenamisi maal õige vähe. See tuleb osalt sellest, et ei osata kalatoite valmistada. Ja ega seda imestada tulegi, sest kalatoitude valmistamine nõuab tõesti oskust.

Saal kalal on oma aeg, millal ta kõige parem ja odavam ja wastupidi jälle, millal ta üldse tarvitada ei kõlba. Kudemise ajal on kalad lahjad ja nende liha maitsetu. Pääsiti on kala juures see, et ta täiesti wärsk. Kala on wärsk siis kui ta silmad selged, lõpused punased ja liha kõwa. Enne tarvitamist soomustatakse kala, kas riivi või noa abil. Siis lõigatakse kala kõht ettevaatlikult pea kohast alates lõhki, nii et sapipõis terweks jääks ja kõrvaldatakse siifikond. Wastawal lorril läheb liha kollaseks ja mõrudaks. Kala pestakse seest kalaharjaga ja hõõrutakse seest ja väljaspoolt äädika ja soola seguga. Kala ei tohi leotada, ei ka juure weega pesta, sest see mõjub häwitawalt kalas olewate toitolluste pääle. Wäikesed kalad pannakse keema kuumu wette ja suured kalad leigesse või koguni külma wette. Kui suur kalat keeta tahetakse on hää enne weji ühes maitseainetega läbiketta, wesi ärarajutada lasta ja siis alles kala selles wedelikus pehmeks keeta. Kala on ka siis maitsewam kui ta soomustamata keedetakse, kuid siis peab kala sidroni või äädika ja soola seguga hõõrutud olema. Kala keetmiseks on hää tarvitada kala keedunõud, siis ei lagune kala katlast wälja tõstes.

Et kala iseenesest lahja, siis tarvitatakse kala toitude valmistamise juures rohkesti wõid ja koort. Kala siifikonnast tarvitatakse pääasjalikult marja, mis jagedasti õige kallis. Kala valmistamise wiisid on õige palju. Siin mõned retseptid.

Kalaleem: 1 kg. kalu, 2½ lit. wett, 1 spl. soola, 3 spl. wõid, 3 spl. jahu, 1 munakollane, 2 dl. koort, 4 spl. peterjelli lehti, 1 sibul, 3 tera pipart, 3 tera würtsi.

Puhastatud, kuid soomustamata kalad pannakse külma weega tulele ühes soola, sibula, würtsi ja pipraga. Lastakse kinnise kaane all keeda 1—1½ tundi. Leem kurnatakse läbi sõela. Wõi ja jahud keedetakse

läbi ja pääle valatakse kala leem. Lastakse keeda 10—15 minutit. Munakollane ja koor klopitakse tirinas ja leem valatakse wähehaawal juure. Antakse lauale kartulitega või kala tükkidega.

Kalapuding: 400 gr. kalaliha, 1½ spl. soola, ½ tl. pipart, 1 spl. kartulijahu, 4 spl. wõid, ½ lit. koort või piima.

Luudest puhastatud kala aetakse 5 korda lihamašinast läbi. Wõi hõõrutakse wahule ja kala, kartulijahu, pipar ja sool lisatakse hulka. Segu klopitakse hästi läbi ja wiimaks lisatakse wähehaawal koort või piima. Segu pannakse wõiga määritud ja riimleiwaga üleriputatud wormi. Wormi kaas asetatakse pääle ja keedetakse teije, weega täidetud nõu sees 1—1½ tundi. Kui puding küps, pannakse ta ümmarguse waagnale, ilustatakse peterjellilehtedega ja neljaks lõigatud tomatidega.

Kalafäid: 200 gr. kala liha, 3 spl. wõid, 1 munakollane, 3 spl. koort, ¼ tl. suhkurt, 1 tl. soola, 1—2 spl. jahu, pipart.

Kala aetakse 2 korda läbi lihamašina. Wõit aiend lisatakse ja segu klopitakse hästi läbi. Kahe teelusikaga wõetakse fäid ja keedetakse, kas kalaleemes või soolawees 20 minutit.

Täidetud haug: 2 kg. haug, 1½ spl. soola, 3—4 spl. wõid; täideks: ½ dl. riisi, 2 spl. wõid, 1 tl. soola, 2 kõwaks keedetud muna, 10 ploomi.

Soomustatud, puhastatud ja äädika-soola seguga hõõrutud haug asetatakse lauale. Pestud riisi pannakse keema soolase wee sisse keema ja kui pehme, tõstetakse sõelale. Wõi, kõwaks keedetud ja peenedatud muna, samuti sool lisatakse riisi hulka. Ploomid keedetakse wähehes wees pehmeks. Täide pannakse kala sisse, päälmiseks korraks ploomid ja kala õmmeldakse kinni. Haug asetatakse pannile. Wõteldatakse sulatud wõiga, pääle pannakse riimleiba ja küpsetatakse ahjus. Wesi, milles ploomid keedetud, tarvitatakse kala walamisefks. Kui haug küps, tõstetakse waagnale, õmbulsiõng wõetakse ära ja waagen ilustatakse peterjelli lehtedega ja sidroni ratastega. Pannil olema kaste hulka lisatakse haput koort ja keedetakse kord läbi, kurnatakse. Kala kõwa keedetud kartulid.

Käsitöö ja riietus

Soimetanud Renate Põlendit

Käsitööd:

Nr. 1. Ulfetardina kaunistus tumehallise villasele riidele õmmeldud. C. B. pärllõngadega. Tikkimiseks on tarvitatud ainult segapistet. Värvide muustrilehel märgitud C. B. kaardi järgi.

Nr. 2. Laudlina kaunistus, koduse linase riidele. Pistet muustrilehel märgitud. Sõblemiseks tarvitatakse C. B. mulinee niiti Nr. 785. (Joonistus joonistatud R. A. T. A. õpilaselt).

Nr. 3. Woodipeju kaunistus valge tikandusega.

Nr. 4, 5, 6. Kolm taskurätiku nurka.

Nr. 7. Sohwapadi aplifeeritud musta siidiga kolmalele siidile ja äärestud sämppistel. Sarnast patja võib ka kokku ajada siidipaelast eht riideribadest, tarvitades alusriidets mõnda lihtsamat riiet.

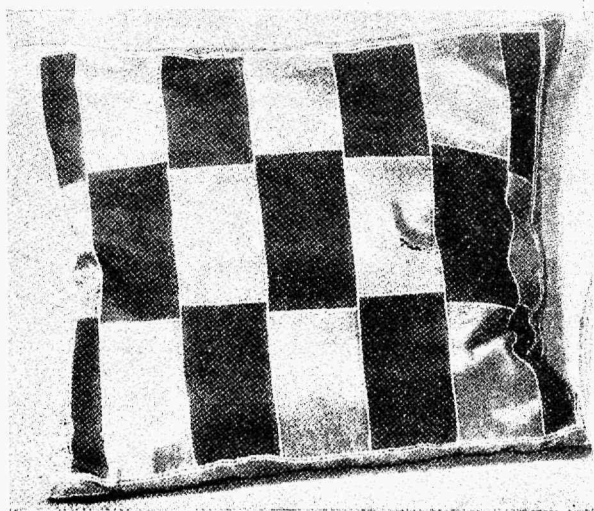
Airud siirätikud.

Kirjudest siirätikutest on võimalik ka mõnda praktilist eset kokku seada, ühendades neid niplamisega. Rätikute suurus ja muster olenegu valmistamatast esimest.

Üks sarnane praktiline põll, mis koosneb kahest kirjuist siirätikutist (80 sm. suur), millest niplamisega äärestatud. Joonis 2. kujutab põlle. Joonis 2-a kujutab põlle laiast laotatult, ning joonis 2-b põlle seljatagust ristavate nurkadega, mis piha kohalt nõõbitud.

Teine praktiline ese on kannimise juures tarvitataw õlakate, mis koosneb kolmest taskurätikutist (45 sm. suur) ning ühendatud samuti niplamis-piluga. Niplamiseks tarvitatakse kahte värvi lõnga, mis oleks kooskõlas rätikuga.

Joonis 1-b kujutab rätikute ühendamiseks tarvitatawat niplamis-pilu.

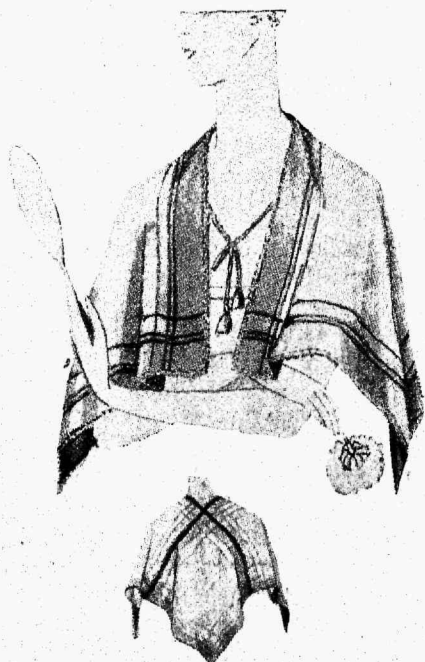
Nr. 7

Joon. 1b

Joon. 2

Joon. 2b

Joon. 1

Riietus:

Nr. 1. Õhtulleit õhemast willa-
sest riidest.

Nr. 2. Tumefiniest siidist õh-
tulleit, mille pluuse seljatükk
ja mis seeki vajatul küljel na-
tulene pitema lahtise tüliga oma-
pärase mulje annab. Kaunistu-
jets tarvitatud küljel pärleid.

Nr. 3. Beige riidest õhtulleit.
Vasatal küljel wolli kaunistus.
Kaelus pitsist.

Nr. 4. Tumedaft riidest wil-
lane kleit. Kaunistatud wärwi-
lise siidiga ja kahe pandlaga.

Nr. 5. 12—14-aastase tütar-
lapse kleit hallist willajest riidest.
Kaunistatud walge kraega ja na-
hast kurdiga.

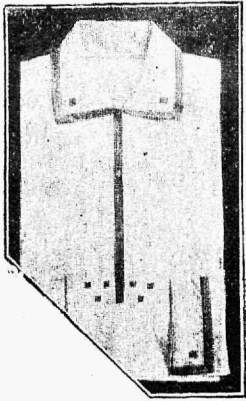
Nr. 6. 10—12-
aastase tütarlapse
kleit pruunist sam-
metist.

Nr. 7. 4—6-aastase tütarlapse kleit latsroosast
willajest riidest. Klustatud paelatitandusega.

Nr. 8. 13—15-aastase tütarlapse jumperkleit.

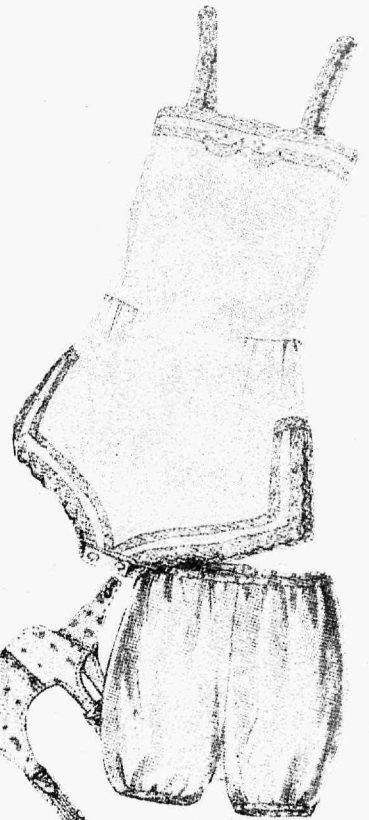
Nr. 9. 3—5-aastase tütarlapse kleit pitakäistega
iühewärwistest willajest riidest.

Nr. 10. Särk-
püks kitsa vahepit-
siga. Võige lõite-
lehel nr. 5—8.

Nr. 11. Sösjart.
Äärestatud värvi-
lise äärega ning
apliqueeritud ja kau-
nistatud piluga
ning ühendatud ti-
löitelehel nr. 15—
18.

Nr. 12

Nr. 12. Sösjart. Krae ja kandid latsroosast
pesuüldist. Kaelaside samavärvilisest siidipae-
last.

Nr. 13. Särkpüks. Lagumine ja esimene
osa ühendatud alt nõõpidega. Võige lõitelehel
Nr. 9—10.

Nr. 14. Siiditritoo püksid. Sarnaste püksite
õmblemiseks läheb 75 sm. siiditritoot 140 sm.
lai. Ülemine ja alumine äär on õmmeldud
kahetorra ning mille sisse aetakse kummipaek.
Võige lõitelehel Nr. 11—12.

Nr. 15. Triiphoitja. Valmistatud roosast
pesuüldist. Ääred äärestatud 1 sm. laiuse pesu-
paelaga. Võige lõitelehel Nr. 13—14.

Nr. 16. Aluskuub lillast pesuüldist. Ääres-
tamiseks tarvitatud valget pesuüldist kahetorra-
selt ning ühendatud tumedama siidiga sämp-
pistel. Kaunistus jaanuarituu numbris muu-
rilehel joonis Nr. 5.

Nr. 17. Pliseeritud aluskuub, kaunistatud
titandusega.

Nr. 18. Hele- ja tumesinisest pesuüldist
aluskuub piluga ühendatud.

Nr. 19. Särkpüks kaunistatud värvilise
pesupaelaga.

Nr. 20. Lõiteleht nr. 10—20 särk ja püksid.

Nr. 21-a, -b on eelmises numbris ilmunud
joonis nr. 13 lõited.

Nr. 21. Samuti lõitelehel nr. 1—4 kujutab
eelmises numbris ilmunud joonis nr. 4 koduse
kleidi lõiteid.

Jaauarikuust 1929. a. alates ilmub Tartus Muusikalise
Hariduse ja Kultuuri Edendamise Seltsi väljaandel ajakiri

Eesti Muusika Kuukiri

Uue ajakirja ülesandeks on peegeldada meie muusikaelu tähtsamaid sündmusi ja propageerida meie omapärasest muusikalist loomingut nii kodu- kui ka välismaal. Erilist rõhku paneb uus ajakiri kodumaa muusikaajaloo valgustamisele ja uurimisele, samuti muusikakasvatustlike küsimuste käsitlemisele. Ka on ajakirjas ette nähtud vaimuliku muusika osakond. Teatrielu põnevamad küsimused leiavad ruumi teatri osakonnas, kus refereerimisel meie teatrite parimad lavastused. Ajakiri toob süstemaatilisel altpärasest noodikirjandust ja muusikalist ilukirjandust.

TOIMETUSE KOOSSEIS: Muusikateadus ja -ajalugu Dr. phil. mus. E. ARRO. Muusikaesthetika ja -kasvatus. Direktor H. LAKSBERG. Vaimulik muusika. Dots. dr. phil. A. PARIS. Muusikaline ilukirjandus. H. JÜRGENSTEIN. Teater. Direktor V. METTUS. Muusikaline looming. Helilooja A. LÄTTE ja H. ELLR. Muusikaline kroonika. J. PUUSILD.

Tegev ja vastutav toimetaja mag. HERM. PARIS.
Peatoimetaja MIINA HERMANN.

Kaastööd on lubanud meie tuntuimad muusikaproffessorid, — pedagoogid, heliloojad ja helikunstnikud. Samuti on loodud kindlad sidemed välismaade muusikutega, kellele on loota järjekindlat kaastööd.

„Eesti Muusika Kuukiri“

ilmub üks kord kuus, suures kaustas, illustreeritult vähemalt 32-leheküljelisena.

Tellimishind aastas Kr. 5.—, poolesaaastas Kr. 2.75.

Toimetus ja talitus: TARTUS, Lossi tän. nr. 15.

Teadmiseks

kõigile

„Naiste Hääle“ sõpradele!

Pakume teile kingituseks allnime-
tatud tarvilikud ja väärtuslikud
asjad:

Singeri õmblusmasin,
kohver-grammofon,
hõbe käekell,
kohviserviis.

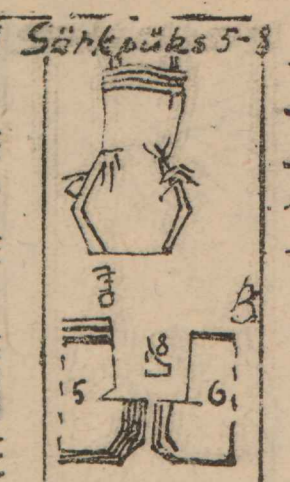
Kõikide „Naiste Hääle“ lugejate
vahel, kes ajakirja **aastatellimise**
1-seks aprilliks ühes rahaga tali-
tusele ära saatnud, loosime sel
päeval ülalnimetatud võidud välja.

Tellige aegsasti „Naiste Häält“

:-:

1929 a. peale.

:-:

- N5 Esitükk
- N6 Seljatükk
- N7 Esimine klapp
- N8 Tagumine klapp

Pikendada 101sm.

"Naiste Häälde №3 lõikeleht
1929a.

